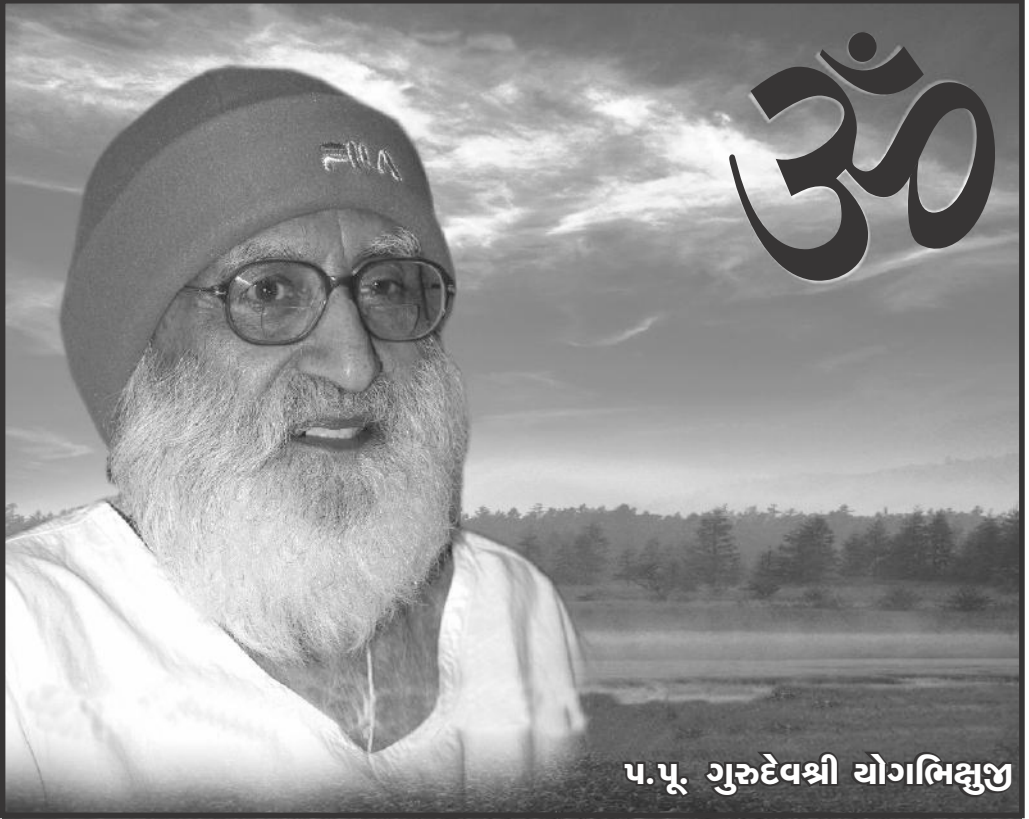

ॐ

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

रुतम्भरा

आत्मनो हिताय जगतः सुखाय

प.पू. गुरुदेवश्री योगभिक्षुः

वर्ष - ३२ (जन्युआरी, ફેબ્રुआरी, मार्च)

VOL - XXXII 2016-17

ISSUE-III

मानदन्त्री : नैषध व्यास

संकलन : डो. स. स. भिक्षु

‘योग’ भिक्षा लावीओ, ‘भिक्षु’ બની ગુરુદ્વાર;
મુમુક્ષુ જરૂર પામશે, સૌનો મુજમાં ભાગ.

॥ ॐ ॥
॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

ओम् परिवारना उत्सवो - २०१७

कथा प्रसंग निमित्ते	स्थल	डिजववानी तारीख
महाशिवरात्री निमित्ते	कुसुम हरनाथ मंदिर, अमरेश्वर महादेवनी सामे, वाराही दरवाजा, डिमरेठ-डाकोर रोड, मु. डिमरेठ, जि. आणंद	२९-०२-२०१७ रविवार सवारे १० थी २
हनुमानजयंती निमित्ते	अनिलभाई गोविंदभाई ऐन. प्रजापति सी १/१, (भद्रेश्वर सोसायटी, अंकुर चार रस्ता, नारणपुरा, अमदावाड-१३.	१९-०४-२०१७ रविवार सवारे ८.३० थी ११
गुरुपूर्णिमा	ज्यां नड्डी थाय त्यां	६-०७-२०१७ रविवार सवारे ८.३० थी २.००
ओम्गुरुदेव जयंती	शाकुंतल अंगलोज कोमन प्लोट, सताधार चार रस्ता पास, जी.आर.टी.ऐस. अस स्टेट्स पास, सोला रोड, अमदावाड. मो. ९८७९१०१३०	१४-१०-२०१७ शनिवार सांजे ४.३०थी ८.००
असतुं वर्ष	नेषधभाई व्यास ३, गंगाधर सोसायटी, सरदार पटेल हाईस्कूलनी सामे, मणिनगर, अमदावाड-८.	२०-१०-२०१७ शुक्रवार सवारे ७.०० थी ८.००
श्री गायत्रीअनुष्ठान साधनाशिअिर निमित्ते	“निर्विकल्प मुक्तिधाम” नाथाभाई ऐ. पटेलना भेतरमा, मु. पलियड (वेडा), ता. कलोल, जि. गांधीनगर	३१-१२-१७ रविवार सवारे १० थी २
<p>नोंध : ओम् भगवाननी कृपाथी, आध्यात्मिक स्मृतिनी जगृति अने आध्यात्मिक संगठननी भावनाथी उत्सव डिजववानो प्रयत्न करवामां आवे छे. उत्सव विषेनी विगत उत्सवना आठ-दस दिवस पहेंलां मेणवी लेवी जरूरी छे. (079-27911195) अमदावाडनी अहार डिजवाता उत्सवना स्थणे पहेंचवा माटे लकडरी के ऐस.टी. असनी व्यवस्था करवामां आवे छे. तो जे ते कार्यक्रम माटे नड्डी थयेल समय पहेंलां असभाडाना पैसा अरी नाम नोंधावी देवुं जरूरी छे.</p> <p>नोंध : उत्सवनी तारीख अने स्थल याद करवा माटे आ पत्रिकानी सायवणी जरूरी छे.</p>		
<p>• प.पू. गुरुदेवश्री योगभिक्षुजु महाराजश्री साथेनां प्रेरक प्रसंगो-संस्मरणो संक्षिप्तमां आवकार्य छे. • “ओम् परिवार”नी कल्याणकारी प्रवृत्तिओ विशेषी माहिती पण संक्षिप्तमां आवकार्य छे.</p> <p>नोंध : जग्या-मयादाने कारणे अन्य कृति-सामग्री स्वीकारी शकती नथी. - रुतभरना संपादन समिति</p>		
● ओम् परिवारना उत्सवो ●		
श्री गायत्रीअनुष्ठान साधनाशिअिर निमित्ते	“निर्विकल्प मुक्तिधाम” नाथाभाई ऐ. पटेलना भेतरमा, मु. पलियड (वेडा), ता. कलोल, जि. गांधीनगर	२५-१२-१९ रविवार सवारे १० थी २

॥ ॐ ॥

॥ तस्य वाचकः प्रणवः ॥

રુતમ્ભરા (ઋતમ્ભરા) એટલે અનુભવયુક્ત સત્યથી ભરેલું બહુજનહિતાય-બહુજનસુખાય

જીવનપાથેય - જીવનનું ભાથું

(પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રીનું ફેસબુક પર આવતું 'આજનું ભાથું'માંથી સાભાર)

સંકલન - ડૉ. સદ્ગુરુ સમર્પણ ભિક્ષુ

૭૧. હું જાણતી'તી : (૧૬-૬-૨૦૧૬) એક બહેનને પાપડ બનાવવાની ઈચ્છા થઈ, પણ આવડે નહીં, એટલે બાજુમાં રહેતાં માજીને પૂછવા ગઈ. માજીએ થોડું બતાવ્યું ત્યાં જ તે 'હું તો તે જાણતી'તી, એમ કહીને ઘરે જતી રહી અને સાંભળ્યા મુજબ બધું કર્યું પણ આગળ શું કરવું તેની ખબર નહોતી, તેથી ફરી માજીને પૂછવા ગઈ. આમ, ત્રણ-ચાર વાર માજીને પૂછવા ગઈ અને પૂરું સાંભળ્યા વિના જ 'એ તો હું જાણતી હતી', એમ કહીને ઘરે આવતી રહે. પાંચમી વાર તે પૂછવા ગઈ, એટલે માજીને એમ થયું કે આ આમ કેમ કરે છે? લાવ કસોટી કરું. એટલે માજીએ બધું ખોટેખોટું બતાવ્યું તોય તે 'હું જાણતી હતી', એમ કહીને ચાલી ગઈ. બીજે દિવસે ફરિયાદ કરતી આવીને કહેવા લાગી કે 'માજી તમારા બતાવ્યા મુજબ જ બધું કર્યું પણ બધું બગડી-ગંધાઈ ગયું'. માજી કહે 'તું તો જાણતી હતી તોય શા માટે બગડવા દીધું?' બિચારી બહેન તો ખૂબ પછતાતી ઘરે ચાલી ગઈ.

ઉપર આપણે જોયું કે નાનાં-નાનાં દૃષ્ટાંતો પણ કેટલું બધું શિખવાડી દેતાં હોય છે. ઘણું બધું શીખવા માટે ઘણી બધી નમ્રતાની જરૂરત હોય છે.

૭૨. સીતાજી : (૧૭-૬-૨૦૧૬) 'સિયા કે રામ'માં સીતાજી અને મંદોદરીના સંવાદ વખતે મંદોદરી સીતાજીને પૂછે છે કે મારી જગ્યાએ તમે હો તો તમે શું કરો? જવાબ મળે છે કે મારા પતિ ખોટું કરતા હોય, તો પ્રથમ તો તેમને સમજાવું, પણ જો તોય ન સમજે તો તેમનો ત્યાગ કરું.

જવાબમાં થયેલી રજૂઆત ઘણી ઊંચી છે, જલદી પચે નહીં એવી છે. સમાજને ખળભળાવી નાખીને,

સમાજનાં મૂલ્યોને-સ્તરને ખૂબ ઊંચાં લાવવામાં મદદ કરે તેવી છે.

૭૩. કૃપાળુ કુદરત છે : (૧૮-૬-૨૦૧૬) ઉનાળો, વર્ષા અને શિયાળો. જો બારે માસ એક જ ઋતુ રહે, તો શરીર બગડે. જેમ સ્વસ્થ રહેવા માટે ભિન્ન-ભિન્ન તત્ત્વોવાળા ખોરાકની જરૂર છે, તેમ ભિન્ન-ભિન્ન ઋતુઓની પણ જરૂર છે.

ઉનાળામાં પુષ્કળ પરસેવો વળે છે, જેથી શરીર શુદ્ધ થાય અને થોડી ઠંડક મળે, પણ આપણે અનેક સાધનો વાપરીને પરસેવો વળવા દેતા નથી. તેથી બધી અશુદ્ધિ (વિ-જાતીય દ્રવ્ય) શરીરમાં જ રહી જાય છે કે, જે નાની-મોટી વ્યાધિ રૂપે બહાર નીકળ્યા કરે છે.

કૃપાળુ કુદરતે ભિન્ન-ભિન્ન ઋતુઓ આપણી સુખાકારી માટે જ બનાવી છે, પણ આપણે તેમાં દખલગીરી કરીને તેનો પૂરો લાભ લઈ શકતા નથી.

ઉનાળો શરીર માટે વરાળ-સ્નાનનું (સ્ટીમ-બાથનું) કામ કરે છે.

૭૪. પણ પતિ : (૨૦-૬-૨૦૧૬) તા. ૧૭-૬ના રોજ 'આજનું ભાથું', '૭૨. સીતાજી'ના અનુસંધાનમાં "નાલાયક પતિને સમજાવવા છતાંય તે જો ન સુધરે, તો પત્નીએ પતિને ત્યાગી દેવો." પણ...

... નાલાયક પતિ, લાયક પત્નીને શાનો છોડે ? તે તો ઉપરથી વધુ કનડે, ત્યારે પત્નીનું શું થાય ? આ ઘણો મોટો ગૂંચવણભર્યો કોયડો છે.

ખૂબ શક્તિશાળી પત્ની જ આવું પગલું ભરી શકે. તે જ આમાં સફળ થાય કે જેની પાસે ખૂબ ઊંચી

સમજશક્તિ, સહનશક્તિ, સંઘર્ષશક્તિ, ધૈર્યશક્તિ, નિજાનંદશક્તિ, વગેરેના ભંડાર ભર્યા હોય.

સર્વસામાન્ય સ્ત્રીઓ માટે તો કવિ “શ્રી મૈ.શ. ગુપ્તજી”એ આબેહૂબ ચિત્ર દોર્યું છે.

અબલા જીવન હાય! તેરી કરુણ કહાની.
આંચલ મેં હૈ દૂધ, ઔર આંખો મેં હૈ પાની.

અને તેથી ‘શ્રી યોગભિક્ષુજી’ એ તેનો વિકલ્પ પણ આલેખ્યો છે –

પ્રબલા જીવન વાહ! તેરી અમર કહાની,
આંચલ મેં હૈ બુદ્ધ, ઔર આંખો મેં મહાકાલી...

૭૫. ફાધર્સ ડે : (૨૧-૬-૨૦૧૬) પરદેશમાં તો, માતા-પિતાને તેમનાં સંતાન એક વર્ષમાં એક વખત જ મળે. તેથી તે સંતાનોને મધર્સ-ફાધર્સ ડે ઊજવવાની જરૂર પડે. પણ આપણે તો માતા-પિતા ધામમાં જાય, ત્યાં સુધી પોતાનાં સંતાનો જોડે જ રહે. એટલે આપણે તો માતા-પિતા-દિવસ કાયમ માટે ઊજવાય છે, તેથી અલગથી ઊજવવાની કાંઈ જ જરૂર નહીં.

છતાંય સૌ ઊજવતા હોય છે, તેમને સમજાવે કોણ? સમજાવનારા સૌ મોટી યાત્રાએ સિધાવી ગયા, તેથી સૌ દેખાદેખી લોલ મારી બહુચરા કર્યે જાય છે.

હરિ ઈચ્છા, આપણે પણ આનંદ લૂંટીએ, ખરુંને?
૭૬. સમ્રાટ : (૨૨-૦૬-૨૦૧૬) સામાન્ય વ્યક્તિ વિચારોનો દાસ છે, જ્યારે જ્ઞાની વિચારોનો સમ્રાટ છે.

- જે કૃષ્ણમૂર્તિ

૭૭. જીવનની ખૂબી : (૨૩-૬-૨૦૧૬) જીવન એક એવી બાબત છે જેમાં હંમેશાં ફેરબદલી થયા જ કરે છે, નવી લાગણી ઉદ્ભવ્યા જ કરે છે. આજનો દિવસ કઠી પણ ગઈ કાલ જેવો હોતો નથી અને જીવનની એ જ ખૂબી છે.

- જે. કૃષ્ણમૂર્તિ

૭૮. ઈશ્વર : (૨૪-૬-૨૦૧૬) ‘ઈશ્વર’ શબ્દથી દરેક પ્રકારની શારીરિક તેમજ માનસિક પ્રતિક્રિયાઓ થવા પામે છે અને એથી આપણે સંતુષ્ટ રહીએ છીએ.

- જે. કૃષ્ણમૂર્તિ

૭૯. બુદ્ધિ : (૨૫-૬-૨૦૧૬) બુદ્ધિહીન પાસે જો બળ હોય તો તેનાથી શું લાભ? બુદ્ધિના બળે જ એક નાનકડા સસલાએ, સિંહને કૂવાની પાસે લઈ જઈ, તેનો પડછાયો બતાવી તેને તેની સાથે લડવા ઉશ્કેર્યો હતો. ઉશ્કેરાયેલો સિંહ જેવો હુમલો કરવા ધસ્યો તો કૂવામાં પડી મરી ગયો.

- સુવિચાર

૮૦. અભક્ષ્ય : (૨૬-૬-૨૦૧૬) જે ભક્ષ્ય હિંસા, ચોરી, વિશ્વાસઘાત, છળકપટ કરી મેળવ્યું હોય તેને અભક્ષ્ય ગણવું અને જેમાં હિંસા આદિ ન કરવા પડે તથા પવિત્ર ક્રિયાથી જે મેળવી શકાય, તેને ભક્ષ્ય સમજવું.

(ભક્ષ્ય = ભોજન / અભક્ષ્ય = ખાવાલાયક નહીં, ભક્ષ્ય = ખાવાલાયક)

- મ. દયાનંદ

૮૧. આખા સમાજનો સભ્ય : (૨૭-૬-૨૦૧૬) જેણે પચીસ-ત્રીસ વરસ સુધી ગ્રહસ્થી નિભાવી છે, પોતાના જીવનમાં અનેક ચડતીપડતી, તડકીછાંચડી અને સફળતા-નિષ્ફળતા અનુભવી છે, તેણે પોતાના અનુભવોનો લાભ સમાજના બીજા લોકો સુધી પહોંચાડવો જોઈએ. પરંતુ આવું ત્યારે જ શક્ય બને જ્યારે વ્યક્તિ પોતાના કુટુંબની મર્યાદાઓમાંથી મુક્ત થઈ આખા સમાજનો સભ્ય બને.

- મ. દયાનંદ

૮૨. અંધ માન્યતાઓ : (૨૮-૬-૨૦૧૬) આપણા મહાન દેશના પતન, પરાજય અને દાસતાના મૂળમાં, શુભ-અશુભની ઘોર અનર્થકારી માન્યતાઓનો પણ ખૂબ મોટો હાથ રહ્યો છે. વિજ્ઞાન અને બુદ્ધિવાદના યુગની માંગ છે કે હવે તો આપણે આવી અંધ માન્યતાઓમાંથી મુક્ત થઈએ.

- મ. દયાનંદ

૮૩-૧. શ્રીકૃષ્ણ ઉવાચ : (૨૯-૬-૧૬) કૃષ્ણ ઉવાચ કુરુક્ષેત્રના મેદાનમાં ભીમ દુઃશાસનની છાતી ઉપર પગ મૂકીને તેના બંને હાથ ઉખાડીને ફેંકી દે છે, અને દુઃશાસનની છાતીમાંથી ખોબો ભરીને લોહી પીવે છે અને ખોબો ભરીને લોહી, દ્રૌપદીના મસ્તક પર રેડે છે. તે વખતે મહાવ્યથામાં તરફડતા, અર્ધપાગલ જેવી સ્થિતિમાં ત્યાં રહેલ દુર્યોધનને સંબોધીને શ્રીકૃષ્ણ કહે છે કે :

૮૩-૨. શ્રીકૃષ્ણ ઉવાચ : દુર્યોધનને સંબોધીને શ્રીકૃષ્ણ કહે છે કે : તમો ભાઈઓમાં શું પુરુષાર્થ કરવાની એટલી શક્તિ નહોતી કે જુગાર રમ્યા? જુગારના કારણે જ એક સ્ત્રીને પોતાનાં જ આંસુઓથી નહાવું પડ્યું. અને

આજે એક સ્ત્રીને - પોતાનામાંના જ એકના લોહીથી સ્નાન કરવું પડી રહ્યું છે...

૮૩-૩. શ્રીકૃષ્ણ ઉવાચ : (૩૦-૬-૨૦૧૬) દુર્યોધનને ઉદ્દેશીને શ્રીકૃષ્ણ કહે છે કે : (સારાંશ) જે ભુજાઓ સ્ત્રીના રક્ષણ માટે છે, તે તેના સ્વમાનનો ભંગ કરશે, તો તે ભુજાઓને શરીરમાંથી ઉખાડી ફેંકવામાં આવશે; સ્ત્રીના ચીરનું હરણ કરનારના પ્રાણહરણ કરાશે; અનુચિતને મૂંગા-મૂંગા જોઈ રહેનારાઓની આંખો બંધ થઈ જશે, અધર્મની આજ્ઞાઓ સામે માથું ઝુકાવનારનું માથું ધડથી જુદું થઈ જશે; અધર્મની સામે ફેંકાયેલાં બાણો સામે બાણો ફેંકનારને બાણશય્યા પર શયન કરવું પડશે; વળી -

અયોગ્યનો પ્રતિકાર ન થવાના કારણે - મોટાભાઈને નાનાભાઈનું લોહી પીવું પડ્યું અને નાનાભાઈનું શરીર લોહીમાં રગદોળાયું - ઢસડાયું - ચૂંથાયું...

- સૂર્યપૂત્ર કર્ણ (સાભાર)

૮૪. અહિંસા/ વાણી : (૦૧-૭-૨૦૧૬) બધાં જ વ્રતો અહિંસાનો જ વિસ્તાર છે - વસ્તાર છે, તેથી કોઈ પણ વ્રત અહિંસા વિરોધી ન જ હોય, તે અહિંસાનું પોષક જ હોય.

જેમ ઓડકાર દ્વારા આહારની ખબર પડે છે, તેમ વાણી દ્વારા ભાવનું અનુમાન કરી શકાય છે.

- હેમચંદ્રાચાર્ય

૮૫. વીતરાગતા : (૦૨-૭-૨૦૧૬) વીતરાગ જ દેવ છે. વીતરાગતા જ મોક્ષ છે. કષાયો અને ઈન્દ્રિયોથી જિતાયેલો આત્મા જ સંસાર છે અને કષાયો અને ઈન્દ્રિયોને જીતનારો આત્મા જ મોક્ષ છે.

- હેમચંદ્રાચાર્ય

(કષાય = રાગદ્વેશની તીવ્ર વાસના)

૮૬. કૂતરો અને સિંહ : (૦૩-૭-૨૦૧૬) પોતાને માટીનું ઢેકું મારનારને છોડી, કૂતરો ઢેકાને કરડવા દોડે છે, જ્યારે સિંહ ગન જોતાં જ ગન મારનારને પકડે છે.

- હેમચંદ્રાચાર્ય

૮૭. આવો વિશ્વાસ : (૦૪-૭-૨૦૧૬) “અમારો મોહનો ઉદ્ભવ જતો રહ્યો છે, અને અમારામાં સંયમ થયો છે, અને વિષયો અમારામાં ચંચળતા કરતા નથી.” - આવો વિશ્વાસ ન કરો.

- હેમચંદ્રાચાર્ય

૮૮. મૃત્યુ પછી : (૦૫-૭-૨૦૧૬) જન્મ ફક્ત એક જ છે, એવું જે માને છે તેની પાસે તેનો કોઈ જવાબ નથી કે, જો મનુષ્યના મૃત્યુ પછી કશું જ હોતું નથી, તો આ જીવનમાં દુષ્ટ કર્મ અને શુભ કર્મ કરવાનું તાત્પર્ય શું છે?

- મ. દયાનંદ

૮૯. ઐ : (૦૬-૭-૨૦૧૬)

ૐ ગુરુ ૐ ઓમ્ ગુરુ ૐ

ઓમ્ ગુરુ = ઓમ્ જ અમારા ગુરુદેવ

ગુરુ ઓમ્ = ગુરુ અમારા ઓમ્ જ.

અને ઓમ્ (ૐ) એટલે તે શક્તિ કે જે,

સર્વવ્યાપક, સર્વશક્તિમાન, સંપૂર્ણ સર્વજ્ઞ અને સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ વગેરે છે તે,

॥ તસ્ય વાયકઃ પ્રણવઃ ॥

૯૦. રથયાત્રા : (૦૭-૭-૨૦૧૬) દર વર્ષે જગન્નાથજીની રથયાત્રા નીકળે છે. આ તો જગતના નાથની રથયાત્રા ! આ રથયાત્રા શાનું પ્રતીક છે તે સમજાએ.

શરીરરૂપી રથમાં આત્મારૂપી જગન્નાથજી બિરાજે છે. તેની રથયાત્રા ન જાણે ક્યાં-ક્યાં વિચરે છે ! આ રથયાત્રા દિવસ આખો, બારે માસ, જીવનભર અને જન્મોજન્મ ફરતી જ રહે છે. જ્યાં સુધી મોક્ષ પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી.

રથયાત્રામાં મગની પ્રસાદી - અંકુરિત મગની પ્રસાદી. યાત્રિકનું શરીર મજબૂત જોઈએ. મજબૂતાઈ માટે અંકુરિત મગ ખૂબ પૌષ્ટિક અને સુપાચ્ય. કઠોળ અંકુરિત હોય તો જ સુપાચ્ય, નહીં તો અતિ ભારે. ખૂબ પ્રોટીનયુક્ત. નિસર્ગોપચાર તો માને છે કે ચાળીસ વર્ષની ઉંમર પછી કઠોળ પચવામાં અતિ ભારે.

મંદિરમાં ભલે માલપૂઆ, જલેબી, ગાંઠિયા-ભજિયાં વગેરે પ્રસાદ હોય પણ રથયાત્રામાં તો અંકુરિત મગ જ! સસ્તા અને સુપાચ્ય તથા જાંબુડાં અને કાકડી તે પણ અતિ આરોગ્યપ્રદ.

ઋષિઓની આગમબુદ્ધિની કમાલ છે.

૯૧. જે દેશના : (૦૮-૭-૨૦૧૬) જે દેશના પદાર્થોથી આપણું શરીર બન્યું છે, બનતું જાય છે અને આગળ પણ બનશે, તેની ઉન્નતિ તન, મન અને ધનથી સર્વે મળી પ્રેમપૂર્વક કરીએ.

પ્રત્યેક મનુષ્યે પોતાની જ ઉન્નતિથી સંતુષ્ટ રહેવું ન જોઈએ, પરંતુ સર્વની ઉન્નતિમાં પોતાની ઉન્નતિ સમજવી જોઈએ.

- મ. દયાનંદ

૯૨. સત્પુરુષોની કીર્તિ / દશ જીભ : (૦૮-૦૭-૨૦૧૬) પુષ્પ, ચંદન કેસર કે ચમેલી તે બધાની સુગંધ પવનની દિશા તરફ જ ફેલાય છે, પણ સત્પુરુષોની કીર્તિ તો પવનની દિશા અને તેની વિરુદ્ધ દિશા એટલે કે ચોતરફ ફેલાય છે.

- ભગવાન બુદ્ધ

તમે દશ જીભથી બોલો છો, છતાંય તમારું એકેય વાક્ય નીતિનું ન બન્યું અને સંત એક જીભથી બોલે છે, તોય તેનાં વાક્યો નીતિશાસ્ત્ર બન્યાં.

- મંદોદરી

૯૩. મોક્ષ સહજ મેં : (૧૦-૦૭-૨૦૧૬)

રામ-રામ સબ કોઈ કહે, દલસથ (દશરથ) કહે ન કોઈ, એક બાર દલસથ (દશરથ) કહે, તો કોટિ યજ્ઞફલ હોઈ. 'ઓમ્ ગુરુ ઓમ્' સબ કોઈ જપે, સમજસે જપે ન કોઈ, એક બાર સમજસે જપે, તો મોક્ષ સુલભ અતિ હોઈ.

૯૪. પાપકર્મ : (૧૧-૭-૨૦૧૬) પાપકર્મ, સ્વચ્છ દૂધની જેમ, તત્કાલ આપણા જીવનમાં વિકાર ઉત્પન્ન નથી કરતું. તે તો રાખથી ઢાંકેલા અગ્નિની જેમ ધીમે-ધીમે બળ્યા કરે છે, અને પાપીજનોનો પીછો કરતું જ રહે છે.

- ભગવાન બુદ્ધ

૯૫. ક્રોધ : (૧૨-૭-૨૦૧૬) જેવી રીતે ઊકળતા પાણીમાં આપણે આપણું પ્રતિબિંબ નથી જોઈ શકતા તેમ ક્રોધી બનીને આપણે એ નથી જોઈ શકતા કે આપણું ભલું શામાં છે.

- ભગવાન બુદ્ધ

૯૬. સાચી મૂડી / મારી મુક્તિ : (૧૩-૭-૨૦૧૬)

● માણસ જે પણ પાપપુણ્ય કરે છે, તે જ તેની મૂડી છે, તેનાથી જ તે પરલોકમાં જાય છે.

● જ્યાં સુધી આ સંસારમાંથી જીવજંતુઓ વગેરે મુક્ત નહિ થાય, ત્યાં સુધી હું મારી પોતાની મુક્તિની આશા નથી રાખતો.

- ભગવાન બુદ્ધ

૯૭. બુદ્ધિમાન તે : (૧૮-૦૭-૨૦૧૬)

● બુદ્ધિમાન તે છે કે જે, ગુરુ-સંતોનાં ચરણોમાં નિર્બુદ્ધિ થઈને બેસી શકે છે.

● દુનિયાની કોઈ તાકાત 'લઘુ'ને 'ગુરુ' બનતા રોકી નહીં શકે. 'લઘુ', 'ગુરુ' બનીને જ રહેશે.

ગુરુપૂર્ણિમા નિમિત્તે સૌને વંદન, અભિનંદન, આશિષ.

ઓ ★ મ્ ★ ગુ ★ રુ ★ ઓ ★ મ્

ૐ ૐ ૐ

૯૮. ગુરુપૂર્ણિમા : (૧૫-૭-૨૦૧૬) : આપણે સૌ ગુરુપૂર્ણિમાની રાહ જોઈ રહ્યા છીએ. પણ આ આવી, પૂનમ તો ૧૮-૭-૨૦૧૬ ને મંગળવારે. દર માસે પૂનમ આવે પણ ગુરુપૂનમ તો બાર માસે એક વાર. શિષ્યો માટે ગુરુપૂનમ એટલે અતિ મહત્વની પૂનમ.

એક અગત્યની નોંધ : ગુરુપૂર્ણિમા-મહોત્સવની પત્રિકા આપ સૌને મળી ગઈ હશે. જેમનાં સરનામાં હોય તેમને સૌને મોકલવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ. તમારું સરનામું બદલાય, તો જણાવો તો બહુ સારું.

પ્રતિકૂળતાના કારણે ભલે હાજર ન રહી શકાય પણ ગુરુપૂર્ણિમાની પત્રિકા આપને મળી ગઈ છે, તેની પહોંચ જો આપના તરફથી મળે તો? તો-તો ખૂબ જ આનંદ થાય-ઉત્સાહ વધે. - ડૉ. સ.સ. ભિક્ષુના જય ઓમ્ગુરુ દેવ

૯૯. અસત્ય : (૧૬-૭-૨૦૧૬) : દુશ્મન જેટલું ખરાબ અને નુકસાન કરે છે, તેનાથી પણ વધુ નુકસાન, અસત્ય બોલનારનું ચિત્ત તેને પોતાને જ કરે છે.

- ભગવાન બુદ્ધ

૧૦૦. ખરો વિજયી : (૧૭-૭-૨૦૧૬) મનુષ્ય લડાઈમાં હજારો માણસો ઉપર વિજય પ્રાપ્ત કરી શકે છે, પણ પોતાની ઉપર જે વિજય મેળવે છે, તે જ ખરો વિજયી છે.

જેણે પોતાની જાત ઉપર વિજય મેળવ્યો છે તે જિતેન્દ્રિય છે, તેની જીતને દેવતાઓ પણ હારમાં બદલી શકતા નથી.

- ભગવાન બુદ્ધ

૧૦૧. આભાસ માત્ર : (૧૮-૭-૨૦૧૬) ચલચિત્ર અને ટી.વી. જોતાં હોઈએ ત્યારે બધું આબેહૂબ દેખાતું હોય છે. કરુણ, રૌદ્ર, હાસ્ય વગેરે બધા પ્રકારના રસો કે જેને જોઈ-સાંભળીને આપણે રડી પડીએ - હસી પડીએ

છીએ! એકેએક દશ્ય સાકાર, જીવંત લાગે! જાણે
'બિનભૂમિ મનોહર મહલ રચા, બિન બીજ કે ભાગ લગાય
દિયા' એવું લાગે. પણ -

તે દશ્યમાંની કોઈ પણ ચીજને પકડવા જઈએ તો?
તો હાથમાં પડદો જ આવે. આપણને ખબર જ છે કે આ દેખાતાં
દશ્યો માત્ર પડદો જ છે. પડદા પરના આભાસો જ છે.

દર્પણ પર પોતાનું પ્રતિબિંબ જોઈને ચકલી તેના
પર ખૂબ ચાંચો મારે છે. ચરકી જાય ત્યાં સુધી...

દર્પણમાં પડતું આપણું પ્રતિબિંબ તે 'પ્રતિબિંબ'
છે તેની આપણને ખબર છે, કારણ કે આપણે ચકલી કરતાં
વધુ બુદ્ધિશાળી છીએ. આપણે જાણીએ છીએ કે આ માત્ર
આભાસ છે. તેવી જ રીતે આપણા કરતાં જેઓ વધુ
બુદ્ધિશાળી, પ્રજ્ઞાવાન, જ્ઞાનીઓ છે, તેમની દષ્ટિએ તો
વિશ્વ આખું એક માત્ર આભાસ છે. તેવી જ રીતે સિંહ પણ
કૂવાના પાણીમાં પોતાનું પ્રતિબિંબ જોઈ, તેની સાથે લડવા
પાણીમાં ભૂસકો લગાવે છે.

આ બધું જોઈને આપણે હસીએ છીએ. પણ એ
જ પ્રમાણે પરમજ્ઞાનીઓ આપણને જોઈને હસે પણ છે અને
રડે પણ છે. એમને એમ થાય છે કે આ બધાં દુખિયારાઓને
સત્ય ક્યારે સમજાશે? (ખાસ ગુરુપૂર્ણિમા નિમિત્તે)

૧૦૨. ગુરુમહિમા : (૧૯-૭-૨૦૧૬) - કલ્પના જાજલ

(i) દુનિયા-ગંગા મેં પવિત્ર હોને જાતી હૈં. પર ગંગા-
ગુરુચરણો મેં પવિત્ર હોને આતી હૈં? સત્ગુરુ કે ચરણોં મેં
હી સારે તીર્થસ્થાન હૈં, જિસને ઝુકા દિયા, સત્ગુરુ કે ચરણોં
મેં શિશ ઊસકા જીવન મહાન હૈં.

(ii) જિસકે જીવન મેં, ગુરુ નહિ હોતા, ઊસકા, (પવિત્ર)
- જીવન કભી શુરુ નહિ હોતા.

(iii) નામ ઈતના જપો કિ ગુરુ ધડકન મેં ઉતર જાયે, સાંસ
લો તો ખુશુ, ગુરુ-દરબાર કી આયે, ગુરુ કા નશા દિલ પર
એસા છાયે, કી બાત કુછ ભી હો પર નામ, ગુરુ-ગુરુ હી
આયે.

૧૦૫. આશિષ : (૧૯-૭-૨૦૧૬) ગુરુપૂર્ણિમા
નિમિત્તે સૌને વંદન, અભિનંદન, આશિષ. ગુરુદેવના
સહવાસમાં રહીને ગુરુ બની જઈએ અને પરમગુરુ
પરમાત્માને ઓળખી લઈએ. - યોગભિક્ષુ

૧૦૬. ત્રણ પ્રકારનો સ્વભાવ : (૨૦-૭-૨૦૧૬)

કનિષ્ઠ પ્રકાર : હું સુખી થાઉં પણ તું દુઃખી થા.

મધ્યમ પ્રકાર : હું યે સુખી થાઉં ને તું પણ સુખી થા.

ઉત્તમ પ્રકાર : હું ભલે દુઃખી થાઉં પણ તું તો સુખી થા.

૧૦૭. આળસુ : (૨૧-૭-૨૦૧૬) આળસુ અને
નિરુપયોગી માણસનાં સો વર્ષનાં જીવન કરતાં, દૈવતાપૂર્વક
ઉદ્યોગ કરનારાનો એક દિવસ શ્રેષ્ઠ છે.

આ સંસારના દુર્ગમ પંથમાં જો શ્રેષ્ઠ અથવા
પોતાના જેવો માણસ ન મળે, તો માણસે એકલા ચાલવું
જોઈએ. - ભગવાન બુદ્ધ

૧૦૮. પ્રકાશ : (૨૨-૭-૨૦૧૬) : પ્રકાશ અંદર જ
છે, તેને બહાર શોધવાની જરૂર નથી. જે અજ્ઞાની તેને
દેવકાર્ય, તીર્થો, કંદરાઓ કે ગુફાઓમાં ભટકીને શોધવાની
ચેષ્ટા કરે છે, તે છેવટે નિરાશ થાય છે. - ભગવાન બુદ્ધ

૧૦૯. જેમના રાગ : (૨૩-૦૭-૨૦૧૬) : સંસારની
પરંપરાને વધારનારા જેમના રાગ વગેરે દોષો ક્ષીણ થઈ
ગયા છે એવા બ્રહ્મા હો, વિષ્ણુ હો, મહાદેવ હો કે જીન હો
- ગમે તે હો તેમને નમસ્કાર થાઓ! - હેમચંદ્રાચાર્ય

૧૧૦. અગ્નિ : (૨૪-૦૭-૨૦૧૬) : વાસના, દ્વેષ
અને અહંકારનો અગ્નિ બુઝાઈ જાય છે, ત્યારે જ હૃદયને
સુખ થાય છે. - ભગવાન બુદ્ધ

વેર વાળ્યાનો આનંદ એકાદ-બે દિવસ ટકશે, પણ...

માફ કરી દીધાનો આનંદ જીવનભર ટકશે.

૧૧૧. હું શિષ્ય છું કે નહીં : (૨૫-૭-૨૦૧૬) :
એટલે સૌથી સારી વાત તો એ છે કે આપણે બધું ગુરુ પર
છોડી દઈને કહીએ કે :

“હું શિષ્ય છું કે નહીં તેની મને ખબર નથી,
એટલે ઓ દયા-કરુણાના સાગર, મને લાયક શિષ્ય બનાવ
એ જ મારી પ્રાર્થના છે. શિષ્યત્વ નિર્માણ થાય અને
આજ્ઞાંકિતતા ધારણ થાય એવી પ્રેરણા મારામાં જગાડો.
તમે જે રીતે મારા ઘાટ ઘડવા માંગતા હો તેને અનુરૂપ
થવામાં મને મદદરૂપ થાઓ.”

આ આપણી નિત્ય પ્રાર્થના બની જવી જોઈએ.
આવું કરીશું તો જ આપણે ગુરુકૃપા મેળવવા તથા આપણા
જીવનને સફળ કરવા લાયક બનીશું અને પ્રાર્થનાની

સંપૂર્ણતા તો આમાં જ છે કે સાચા શિષ્ય થવા માટે આપણે બધું કરી છૂટીએ. - સ્વામી ચિદાનંદ સરસ્વતી

(‘ચિદાનંદજ્યોત’ના ‘ગુરુકૃપા’ લેખમાંથી સાભાર)

૧૧૨. પરમસુખ : (૨૬-૭-૨૦૧૬) : તંદુરસ્તી એ પરમ લાભ, સંતોષ એ પરમ ધન, વિશ્વાસ એ મોટોભાઈ અને નિર્વાણ એ પરમસુખ છે. - ભગવાન બુદ્ધ

દેનાર અને લેનાર બંનેની મહત્તા છે : સેતુબંધ બાંધવાના શ્રી રામના મહાકલ્યાણકારી અને ભગીરથ કાર્યમાં ખિસકોલી જેવા નાના જીવે પણ બે કાંકરીનું યોગદાન આપીને કૃતકૃત્યતા અનુભવી હતી, એમ કહેવાય છે.

અહીં ચાલતા ગીતાજ્ઞાનદાનના વિરાટ યજ્ઞમાં, સત્ત્વતત્ત્વપોષક વિચારધારાઓવાળાં ચોપાનિયાં વિતરણ કરવારૂપ એકાદ આહુતિ આપીને અમે કૃતકૃત્યતા તો શું અનુભવી શકીએ, પરંતુ જિજ્ઞાસુઓએ તેને રુચિપૂર્વક વાંચ્યાં - એ રીતે અમારી એકાદ આહુતિ સ્વીકારાઈ એ જ અમારા માટે રોકડી ફળપ્રાપ્તિ છે. તે બદલ હાર્દિક અભિનંદન.

રસોઈ આપનાર તથા રસોઈ બનાવનાર- પીરસનારની ઘણી મહત્તા છે તે ખરું, પણ જો તે રસોઈ કોઈ ખાનાર જ ન હોય તો? માટે રસોઈ જમનારાની પણ મહત્તાને કદી ન વિસરીએ. તેમ, જ્ઞાનદેષ્ટા અને જ્ઞાનદાતાની મહત્તા તો છે જ, પણ જ્ઞાનભૂખ્યાઓની મહત્તા પણ કમ નથી. યોગ્ય દાન દેનાર અને યોગ્ય દાન લેનાર બંનેની મહત્તાને સ્વીકારવી જ રહી.

રવિ, કવિ પણ પહોંચી શકે ના અને ન પહોંચે અનુભવી; ત્યાં પણ પહોંચે વિચારધારાઓ, તત્ત્વજ્ઞાનની નવી-નવી. લેખક, વાચક સર્વે મળી, ‘ભિક્ષુ’ કહે કર જોડ, અગમનિગમનાં રહસ્યોનો તો, ‘નેતિ’ જ લાવે તોડ... બુદ્ધિના બૂઠા ન થઈએ : (૨૮-૬-૨૦૧૬)

સુખદુઃખની આપણી વ્યાખ્યા પણ કેટલી દીન-હીન થઈ ગઈ છે ! ઈજ્ઞેક્ષનની સોયોના ગોદા અને તેજાબી દવાઓના રગડા ખાઈ-પીને તથા વાઢકાપ દ્વારા અંગભંગ કરાવીને આપણે આપણને સુખી સમજીએ છીએ અને ડુંગળી અને રોટલો ખાઈને નિસર્ગમય ઝૂંપડીઓમાં રહેનાર

અલમસ્ત નિજાનંદી અપરિગ્રહીઓને આપણે દુઃખી સમજીએ છીએ ! અને તેથી સુખીઓને પણ ‘તમે દુઃખી છો’ એવું ભાન કરાવવાનું બીડું ઝડપીને આપણે ગૌરવ અનુભવીએ છીએ કે આજે મેં મહાન પરોપકારનું કામ કર્યું. આમ કરીને તેઓને સુખી કર્યા કે દુઃખી કર્યા, એટલું પણ આપણને ભાન નથી રહેતું, એટલા તો આપણે બુદ્ધિના બૂઠા થઈ ગયા છીએ.

સાચું સુખ અનંત પ્રકારની ભૌતિક સામગ્રીમાં નથી, પણ સંતોષમાં છે. પણ આપણી કમબખ્તી તો એ છે, કે ‘સંતોષમાં સુખ છે’ એમ કહેનારાની ગણતરી હાલમાં પેટભરાઓમાં, પાખંડીઓમાં અને પ્રમાદીઓમાં થવા લાગી છે. આવી ઉન્નતિ ક્યાં લઈ જઈને પટકશે તે ભગવાન જાણે, કે પછી ‘પેટ ચોળીને પીડ ઊભી કરનાર’નું ભગવાન પણ કાંઈ જ શા માટે જાણે?

તેઓ જ આપણા ગુરુ : (૦૮-૦૭-૨૦૧૬)

પુત્ર કહે : પિતાજી! આપ ગુરુમહત્તાની ખૂબ વાતો કરો છો અને ગુરુ હોવા જ જોઈએ, એવો આગ્રહ પણ ખૂબ રાખો છો, પણ કાલે જ અમારી કોલેજમાં હિમાલયના એક સંતનું પ્રવચન હતું. તેઓ તો કહેતા હતા કે “ગુરુ કરવાની કાંઈ જ જરૂર નથી. થોડા અંતર્મુખ થઈને ચિંતન-મનન કરવાથી યોગ્ય માર્ગદર્શન અંતરમાંથી મળી જતું હોય છે.”

પિતાજી કહે : “ગુરુની જરૂર નથી...” વગેરે વાતો આપણને અન્ય પાસેથી - હિમાલયના સંત પાસેથી જાણવા મળીને? તેથી તેઓ પણ આપણા ગુરુ. દત્તાત્રેયને ચોવીસ ગુરુઓ હતા, તેનું રહસ્ય પણ ખૂબ ઊંડાણપૂર્વક સમજવું જરૂરી છે. આપણી સંસ્કૃતિમાં પણ ગુણગ્રાહકપણાની જબરદસ્ત મહત્તા છે. તે દર્શાવવા જૂની કહેવત છે કે “કાંટો કાઢનારનો પણ ગુણ કેમ ભુલાય ?” અસ્તુ.

આપણી લઘુતાને ટાળીને આપણી ગુરુતામાં વૃદ્ધિ કરનાર સૌ કોઈને આપણે ગુરુનું સ્થાન આપીએ છીએ. આપણા ચાલુ વ્યાવહારિક જીવનમાં પણ એ પ્રથા અપનાવાઈ ચૂકેલી છે. ભલે માનનીય વ્યક્તિઓને ગુરુનું સંબોધન નથી કરતા; તેમને કોઈને સાહેબ કે માસ્તર કે બોસ કે વડીલ - મુરબ્બી, કે શ્રદ્ધેય - પૂજનીય વગેરે જેવાં

સંબોધનો દ્વારા, તેવા ઉમદા ભાવોના આરોપણ દ્વારા ગુરુપ્રથાને જ સમર્થન આપતા હોઈએ છીએ.

પાખંડનો પરપોટો : (૧૧-૭-૨૦૧૬) અનંત રૂપે, રંગે અને આકાર-પ્રકારે અનધિકાર ચેષ્ટા આપણા રૂંવાડે-રૂંવાડે વ્યાપી ગઈ છે. આપણે જાણે એના વ્યસની થઈ ગયા છીએ. સાવ અજ્ઞાની હોવા છતાંય પૂર્ણ જ્ઞાની હોવાનો ડોળ કરવામાં થોડો સમય તો મોજ આવે છે, પણ જ્યારે પાખંડનો પરપોટો ફૂટે ત્યારે બૂરા હાલ થઈ જાય છે. પાખંડનો પરપોટો વહેલો કે મોડો ફૂટ્યા વિના રહેતો નથી. પરમાત્માની કૃપાથી સાચી સમજણને પ્રાપ્ત કરીને અનધિકાર ચેષ્ટાના હરામચસકામાંથી છૂટીએ.

આશ્રમ

ગૃહ + સ્થ + આશ્રમ = ગૃહસ્થાશ્રમ. અર્થાત્ ગૃહમાં સ્થિત થઈને - સ્થિર રહીને આશ્રમીજીવન જીવવાનું છે. ગૃહસ્થજીવન પ્રારંભ કરીને એવું આદર્શ જીવન જીવવાનું છે કે જેથી ઘર પણ એક આશ્રમ બની રહે.

ચાર આશ્રમોમાં ગૃહસ્થાશ્રમને ઉત્તમ કહ્યો છે. કારણ કે બ્રહ્મચર્યાશ્રમ, વાનપ્રસ્થાશ્રમ અને સંન્યસ્તાશ્રમ એ ત્રણેનો મુખ્ય આધાર ગૃહસ્થાશ્રમ પર છે.

ગૃહસ્થાશ્રમીને શક્તિ વિના ચાલે નહીં, શક્તિ વિનાના શિવ પણ શવ સમાન છે. અને જો શવમાં પણ શક્તિ આવે, તો તે શિવ થઈ જાય છે. કલિયુગમાં શક્તિ, સંઘમાં-જૂથમાં રહેલી કહેવામાં આવે છે. સંઘ અર્થાત્ જૂથ, સંપના આધારે બની શકે છે - ટકી શકે છે અને સંપ ત્યાં જ રહી શકે, જ્યાં સહનશક્તિ હોય. સહનશક્તિ સૌને ઉપયોગી છે, પરંતુ ગૃહસ્થીઓને અતિ ઉપયોગી છે.

બધા જ આશ્રમોમાં શ્રમશક્તિની અત્યંત અનિવાર્યતા છે. 'આશ્રમ' શબ્દમાં 'શ્રમ' શબ્દ ખૂબ સાર્થક છે. આશ્રમ એટલે શ્રમમય. શ્રમશક્તિ અને સહનશક્તિ તે આશ્રમનો પાયો છે. સહનશક્તિ સંપને પોષણ આપીને સંઘશક્તિને વિસ્તારશે અને શ્રમશક્તિ તન-મન-ધનને નિર્દોષ બનાવીને આશ્રમને નિરામય બનાવશે - નીરોગી રાખશે.

જે આશ્રય આપે તે આશ્રમ. જ્યાં આશ્રય મલે ત્યાં આશ્રમ. આશ્રય તે જ આપી શકે જે સહનશક્તિરૂપી

મંત્રને અખંડ ગુંજતો રાખી શકે અને શ્રમશક્તિને મહામૂઠી અને ગૌરવદાત્રી માની શકે. શ્રમશક્તિ - તરંગો વિના વિચારધારાઓ ગંધાઈ જાય છે અને સહનશક્તિ - પાણી વિના આત્મીયતા કરમાઈ જાય છે. પછી આશ્રમમાં બચી રહેશે માત્ર સ્થૂળ અને જડ આચારોની ભેંકાર ભૂતાવળ.

- યોગભિક્ષુ

સાચો ગાયત્રી મંત્ર

જે મંત્ર કોઈ પણ ગ્રંથમાંથી પ્રાપ્ત કરીએ છીએ તે સ્થૂળ છે. કોઈ મહાપુરુષ પાસેથી પ્રાપ્ત મંત્રના અતિજપ અનુષ્ઠાન દ્વારા જ્યારે તે આંતર્યક્ષુથી પ્રકાશ સ્વરૂપે દેખાવા લાગે છે ત્યારે, તે તેનું અલૌકિક સ્વરૂપ છે. પરંતુ, જ્યારે મંત્રના આત્મારૂપી તેની સાચી સમજણને પ્રાપ્ત કરીને તેને જીવનમાં અખંડપણે ધારણ કરી શકીએ ત્યારે તે મંત્રનું સત્ય (કદી નાશ ન પામવાવાળું) ચૈતન્ય સ્વરૂપ છે.

ગાયત્રીમંત્રના જપથી બુદ્ધિની શુદ્ધિ થઈને એક એવી દિવ્ય સમજણની પ્રાપ્તિ થવી જોઈએ કે, જીવનમાં જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે તે બધું સારું જ થઈ રહ્યું છે. લૌકિક વ્યાખ્યામાં નુકસાનકારક લાગતું હોય તે પણ દિવ્ય સમજણની દૃષ્ટિએ લાભકારક જ લાગતું જોઈએ. આવી દિવ્ય સમજણની પ્રાપ્તિ થાય, ત્યારે જ જીવનમાં અવિનાશી શાંતિ અને સમાધાન પ્રવર્તે, અને ત્યારે જ સાચો (અવિનાશી) ગાયત્રીમંત્ર પ્રાપ્ત થયો કહેવાય. તેના સ્થૂળ કે સૂક્ષ્મ સ્વરૂપથી જો આગળ જ વધી ના શકીએ, તો તેના સત્યસ્વરૂપથી અને પુણ્યલાભથી વંચિત જ રહ્યા કહેવાઈએ.

ગાયત્રીમંત્રના ચોવીસ અક્ષરો છે. તેને તે પ્રમાણે અને શુદ્ધ ઉચ્ચારો તથા અર્થની ભાવના સાથે જપાય, તો પૂર્ણ લાભ મળે, નહીં તો ઓછો લાભ મળે, પણ નુકસાન તો થાય જ નહીં.

ગાયત્રીમંત્રની ઊંચામાં ઊંચી અને છેલ્લી પ્રાપ્તિ છે જીવનમાં અખંડ, અવિચળ સમાધાન. આવી પ્રાપ્તિ ન થાય ત્યાં સુધી તે ફક્ત સૂર્યમંત્ર - પ્રાણમંત્ર (પ્રાણમંત્ર= ભૌતિક બળ, શક્તિ, સુખ, સમૃદ્ધિ આપનાર) જ રહે છે. ગાયત્રીમંત્ર (ગાયત્રીમંત્ર = ગાન કરનારનું મૃત્યુભયથી

અને ત્રિતાપથી રક્ષણ કરનાર) નથી બનતો. ગાયત્રીમંત્રને મહામંત્ર કહે છે. આ 'મહામંત્ર' શબ્દની સાર્થકતા પણ દિવ્ય સમજણની પ્રાપ્તિથી જ થાય છે.

મંત્રના નિચોડરૂપી સાચી, દિવ્ય સમજણને જીવનમાં પચાવી લીધા પછી સ્થૂળ શબ્દાત્મક મંત્રના જપ કરીએ તોય ભલે અને ન કરીએ તોય ભલે. જોકે રોજ અમુક જપ કરવાનો નિયમ રાખવો તે સારું જ છે.

ગાયત્રીમંત્ર બુદ્ધિની શુદ્ધિનો મંત્ર છે

હાલનો સમય બુદ્ધિયુગનો છે. બુદ્ધિ-મગજ અતિ વધી ગયાં છે. શ્રદ્ધા-હૃદય પાછળ પડી ગયાં છે. ખરેખર તો, બુદ્ધિની વૃદ્ધિ કરતાં શુદ્ધિની વધુ જરૂરત છે. ગાયત્રીમંત્રને બુદ્ધિની શુદ્ધિનો મંત્ર માનવામાં આવે છે. ગાયત્રીમંત્રના જપથી શુદ્ધ બુદ્ધિશાળી માનવોની વૃદ્ધિ થતી રહે અને એ રીતે સાચો કલ્યાણનો રાહ પકડાતો રહે તો વિશ્વશાંતિના લક્ષ્ય તરફ ખૂબ ઝડપથી આગળ વધી શકાય.

મંત્ર એટલે જેનું મનન થતું રહે, જેનું મનન કરવું પડે, જેનું જેમજેમ વધુ ને વધુ મનન થાય તેમ તેમ તેમાંથી

કલ્યાણનાં ઘૂંપાં રહસ્યો સમજાતાં રહે. મનુષ્ય આખરે કેવો બને છે? એ સતત જેના નિકટના સંગમાં રહે છે તેવો. તે સતત કોના નિકટના સંગમાં રહે છે ? તે સતત પોતાના વિચારોના નિકટના સંગમાં રહે છે. કોઈ પણ સ્થૂળ કાર્યોનો પ્રારંભ પણ વિચારોથી જ થાય છે. આ જોતાં ગાયત્રીમંત્રનો એ ભાવ કે “હે પરમાત્મા! અમે તમારું ધ્યાન કરીએ છીએ, તમે અમારી બુદ્ધિને પ્રેરો”. એનું મનન-સાતત્ય કેટલું કલ્યાણપ્રદ સિદ્ધ થાય?

ગાયત્રીમંત્ર સાધન છે અને ઓમ્ સાધ્ય. ગાયત્રીમંત્ર સાધના છે અને ઓમ્ તેની સિદ્ધિ છે. ગાયત્રીમંત્ર પ્રયત્ન છે અને ઓમ્ તેની પ્રાપ્તિ છે. ગાયત્રીમંત્રના જપથી થયેલ શુદ્ધ બુદ્ધિ દ્વારા ‘તસ્ય વાયકઃ પ્રણવઃ’ના વાચ્યને સારી રીતે સમજી શકવાની ક્ષમતા પ્રાપ્ત થાય છે. જીવનમાત્ર જાણ્યેઅજાણ્યે ઓમ્ (અ-ઉ-મ્)નો જ ઉપાસક છે, એ વાતની જાણકારી પ્રાપ્ત થતાં અન્ય દરેક જીવમાં આત્મીયતા પ્રગટે છે. પરમસત્તા ઈશ્વર વિશે સાચો ખ્યાલ આવી જતાં જીવનમાં સંપૂર્ણ સમાધાન પ્રગટે છે.

ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે આયોજિત

આધ્યાત્મિક-ક્રાંતિકારી-તળપટ્ટી ગરબાના કાર્યક્રમમાં પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ

શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વાચન

તા. ૨-૧૦-૨૦૧૬ સંકલન - શશીકાંત પટેલ

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય.

દર વર્ષે આસો માસમાં નવરાત્રિના નવ દિવસ દરમિયાન પરમાત્માની કૃપાથી તથા પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વાચનથી ઓમ્ પરિવારના ઉપક્રમે એક દિવસ પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ રચિત તળપટ્ટી ક્રાંતિકારી આધ્યાત્મિક ગરબાનું આયોજન કરવામાં આવે છે. તેનો સાત્ત્વિક લહાવો સૌ ગુરુભક્ત ખૂબ જ પ્રેમ-ઉત્સાહ-આનંદપૂર્વક લે છે. આયોજન પાછળનો મુખ્ય હેતુ એ રહેલો છે કે, ઓમ્પરિવારનાં બાળકો વડીલોની

હાજરીમાં વિવેક-મર્યાદાપૂર્વક તેનો લાભ લઈ સંતોષપૂર્વક આનંદ લે અને જ્યાં સ્વચ્છંદતાની હદ વટાવી દેવામાં આવે છે તેવા જાહેર ગરબામાં જતાં અટકે. દર વરસની જેમ જ આ વરસે પણ તા. ૨-૧૦-૧૬ ને રવિવારે ઓમ્ પરિવારના ઉપક્રમે તળપટ્ટી ક્રાંતિકારી આધ્યાત્મિક ગરબાનું આયોજન કરવામાં આવેલું. તે પ્રસંગે પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજે ટેલિફોનના માધ્યમ દ્વારા જે આશીર્વાચનની કૃપા વરસાવી તેને નીચે મુજબ રજૂ કરવાનો નમ્ર પ્રયત્ન ગુરુકૃપાએ કરવામાં આવ્યો છે :

પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવશ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજનાં આશીર્વાચન

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય.

સર્વેનું સ્વાગત-વંદન-અભિનંદન-આશિષ.

પરમ્કૃપાળુ ઓમ્ પરમાત્માની દયાથી આજે સૌએ ગરબાનો વિનય-મર્યાદાપૂર્વક સાત્ત્વિક લાભ લીધો. આ લાભ તમે સૌ ખૂબ જ આનંદપૂર્વક લો છો. પરમ્કૃપાળુ પરમાત્માને, પરમ્ ચૈતન્યશક્તિને પ્રાર્થના કરીએ કે આવો અમૂલ્ય લાભ દર વરસે લેવાનો લલાવો આપે. આપણા કાર્યક્રમમાં જે ગરબા ગવાય છે, તે તળપદી ક્રાંતિકારી આધ્યાત્મિક ગરબા છે. હાલ ચારેબાજુ જાહેર કાર્યક્રમોમાં જે ગરબા ગવાય છે તેને મારી મચડીને બનાવી દેવાયા હોય છે. તેના શબ્દોમાંથી કોઈ જ મૌલિક અર્થ નીકળતો નથી. માત્ર મનોરંજનના આશયથી તેની રચના કરવામાં આવી હોય છે. જ્યારે આપણા કાર્યક્રમમાં જે ગરબા ગાવામાં આવે છે તે તો સાત્ત્વિક-કલ્યાણકારી, મૌલિક અર્થથી ઠાંસોઠાંસ ભરેલા છે, તેનું નામ જ તળપદી ક્રાંતિકારી આધ્યાત્મિક ગરબા આપ્યું છે. ઓછું ભણેલ માણસ પણ તેના દરેક શબ્દને સારી રીતે સમજી શકે તેવી તેની રચના છે. હાલ સમાજમાં વાણી-વિચાર-વર્તનનું જે અકલ્યાણકારી સામ્રાજ્ય સ્થપાયેલું છે, સ્વચ્છંદતાએ હદ વટાવી દીધી છે, તેને સચોટ રીતે ઉજાગર કરવામાં આવેલ છે. સમાજમાં વ્યાપેલ અકલ્યાણકારી જીવનપદ્ધતિમાંથી મુક્ત થઈ સમજણપૂર્વક સંયમી વિવેક મર્યાદાપૂર્ણ કલ્યાણકારી જીવન જીવવાની સૌને પ્રેરણા મળે તેવી સચોટ રચના કરવામાં આવેલ છે. આવા સાત્ત્વિક આધ્યાત્મિક ગરબા ગાવા ખાતર ગાઈ માત્ર વાણીવિલાસ કરવાનો નથી, પરંતુ તેનો પ્રત્યેક શબ્દ બરાબર સમજી તેને અનુરૂપ જીવન જીવવાનો નિષ્ઠાપૂર્વક પ્રયત્ન કરી કલ્યાણપથમાં આગળ વધવાનું છે. આમ, આ ગરબા આત્મોન્નતિ માટે જીવનપાથેય સમાન છે. વળી, ગરબા આપણી ક્ષમતા કરતાં વધુ મોટેથી ગાવા પણ હિતાવહ નથી. કેમકે, તેથી ગળું દુઃખવા આવે, અવાજ બેસી જાય. તેવી જ રીતે ક્ષમતા કરતાં વધુ જોશભેર કૂદીકૂદીને ગરબામાં

ઘૂમવું જોઈએ નહીં. તેથી વધુ પડતો શ્રમ પડે અને શરીર તે સહન કરી શકે નહીં, તેથી ચક્કર આવી જાય, પડી જઈએ. પરંતુ આપણા શરીરની ક્ષમતાને અનુરૂપ જો વિવેકપૂર્ણ રૂપે ગાઈએ, તો આપણો અવાજ-ગળું શુદ્ધ થાય. વળી, શરીરને વ્યાયામ મળે. આમ, સૌએ બરાબર ધ્યાન રાખવાનું છે કે ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે યોજાતો ગરબાનો કાર્યક્રમ સાત્ત્વિક આનંદ લેવા માટે છે. તેથી અતિઉત્સાહમાં આવી તેના અતિરેકમાં આપણને નુકસાન થાય નહીં તેની પૂરેપૂરી સાવધાની સૌએ રાખવાની છે. કહ્યું છે ને કે ‘અતિ સર્વત્ર વર્જયત.’ આમ, ગરબા વિવેક-મર્યાદાપૂર્વક ગાવાની સાથે-સાથે તેની અંદરના ગૂઢાર્થને બરાબર સમજી તેને આપણાં બાળકોને પણ પ્રેમથી સમજાવવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ કે જેથી તેઓમાં પણ નાનપણથી જ કલ્યાણકારી સાત્ત્વિકતાનાં બી રોપાય, જે કાળક્રમે અંકુરિત થતાં તેમનું જીવન પણ સુખ-શાંતિમય બની રહે. નવ દિવસના નવરાત્રી-મહોત્સવમાં ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે એક દિવસ ગરબાના કાર્યક્રમનું આયોજન આયોજકો તરફથી કાયમ કરવામાં આવે છે. બાકી મહોત્સવ તો નવ દિવસનો હોય છે. નવ દિવસ સુધી તેની ઉજવણી કરવાની હોય છે. આ ઉજવણી કેવી રીતે કરવાની છે? તાત્ત્વિક રીતે સમજીએ તો નવ-નવ દિવસ સુધી દરરોજ નવી-નવી સાત્ત્વિક, કલ્યાણકારી પ્રેરણા-લાગણી-સ્ફુરણો રૂપી સાચી સમજણને પ્રાપ્ત કરવાની કે જે મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવાના પુરુષાર્થમાં સહાયરૂપ બને. આમ, નવરાત્રીમાં દરરોજ નવ દિવસ સુધી એક-એક સાત્ત્વિક-કલ્યાણકારી સમજણરૂપી શક્તિને પ્રાપ્ત કરવાની-આરાધના કરવાની, જેથી મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરી શકીએ. તેની ઉજવણી માટે ચીલાચાલુ આયોજનો તો ચારે બાજુ થતાં હોય છે. આવાં આયોજનથી સમાજની ઉન્નતિના બદલે અધોગતિ થાય છે, પરંતુ તેનો સાચો વિશેષ લાભ સૌને મળે, સૌના જીવનમાં સાત્ત્વિક ઉન્નતિ થાય, તે હેતુથી ઓમ્પરિવારના ઉપક્રમે સંજોગોને આધીન એક દિવસનું આયોજન કરવામાં આવે છે. તો, નવરાત્રીના નવ દિવસમાં જેટલા પણ દિવસની ઉજવણી કરીએ તે યોગ્ય સમજણપૂર્વક કરવામાં આવે, તો આપણને ચિંતન-મનન દ્વારા સાત્ત્વિક જીવનની પ્રેરણા આપતું બાર મહિનાનું ભાથું પ્રાપ્ત થાય.

છેલ્લા કેટલાક સમયથી ગિરીશભાઈ આ કાર્યક્રમનું આયોજન પોતાના ઘરઆંગણે કરવા માટે જરૂરી સવલત પૂરી પાડી તેનો અમૂલ્ય લાભ લઈ રહ્યા છે. તેમાં તેમના પડોશીઓનો પણ સંપૂર્ણ સાથ-સહકાર મળે છે તે ખૂબ આનંદની વાત છે. આ પણ એક પ્રકારનું સાત્ત્વિક કાર્ય જ છે. જો આપણે આવા કાર્યક્રમનું આયોજન કરી શકીએ નહીં, પરંતુ તેનું આયોજન કરનારને આપણી શક્તિ મુજબ પ્રેમથી સાથ-સહકાર આપીએ, તો તે કર્યા બરાબર જ છે. તેના ફળસ્વરૂપ પૂણ્ય અવશ્ય મળે જ. કહ્યું છે ને કે પહેલો સગો પડોશી. સગપણની રીતે જે સગાંવહાલાં હોય, તેમને તો આપણા સારાનરસા પ્રસંગે કહેવડાવીએ ત્યારે આવતા હોય છે, પરંતુ પડોશીને તો તેની જાણ થતાં, વગર કહેવડાવે તરત જ હાજર થઈ જતા હોય છે. આ તો થઈ વ્યહવારિક સંબંધની વાત પરંતુ આપણે સૌ આધ્યાત્મિક સંબંધથી સંકળાયેલા છીએ. આથી આપણા સૌના માટે પહેલાં સગાં ઓમ્પરિવારનાં સૌ આત્મીયજનો છે. તાત્ત્વિક રીતે વિચારીએ તો ઓમ્પરિવાર એટલે પરમાત્માનો પરિવાર. બાળકને માતા-પિતા હોય છે. તે માતા-પિતાને પણ માતા-પિતા હોય છે. આમ, આ સાંકળ આગળથી ચાલતી આવી રહી છે. પરંતુ જીવ માત્રનાં માતા-પિતા ઓમ્પરમાત્મા છે. આખા જગતનાં તે માતા-પિતા છે. જેમની હાજરી માત્રથી ચંદ્ર-સૂરજ ઊગે છે અને આથમે છે. દરિયામાં ભરતી-ઓટ આવે છે. આમ, સમગ્ર વિશ્વમાં જે કાંઈ થાય છે, તે સ્વતંત્ર રીતે કાંઈ જ થતું નથી, પરંતુ તેમની હાજરી માત્રથી જ થઈ રહ્યું છે. તો આવી પરમ્ શક્તિનું નામ ઓમ્પરમાત્મા છે. તેમને પુલ્લિંગમાં શિવ અને સ્ત્રીલિંગ રૂપે શક્તિ કહેવામાં-ઓળખવામાં આવે છે. શિવનો અર્થ થાય કલ્યાણ અને શક્તિનો અર્થ થાય ચૈતન્ય, આમ, શિવ-શક્તિ એટલે કલ્યાણ અને ચૈતન્ય, તે બંને એકબીજાથી અભિન્ન છે. જેમ એક સિક્કાની બે બાજુ હોય છે, તેમ શિવ-શક્તિ અર્થાત્ કલ્યાણ અને ચૈતન્ય એ પરમ પિતા ઓમ્પરમાત્માની બે બાજુ છે. જેમકે, સૂર્ય હોય, તો ગરમી અને પ્રકાશ અવશ્ય હોય જ. તેના કારણે સૂર્યના અસ્તિત્વની ખબર પડે છે, પરંતુ જો પ્રકાશ અને

ગરમી ન હોય, તો સૂર્યનું અસ્તિત્વ જ ન રહે. આમ પ્રકાશ અને ગરમી સૂર્યનો સ્વભાવ છે, સૂર્યની સાથે જોડાયેલાં છે. સૂર્યથી તે ભિન્ન નથી, પરંતુ અભિન્ન છે. તેવી જ રીતે પરમાત્મા છે, તો શિવ-શક્તિ અર્થાત્ કલ્યાણ અને ચૈતન્ય અવશ્ય છે. પરંતુ શિવ-શક્તિરૂપી કલ્યાણ અને ચૈતન્ય જ ન હોય, તો પરમાત્માનું અસ્તિત્વ જ ન રહે. આમ, કલ્યાણ અને ચૈતન્ય એ પરમાત્માનો સ્વભાવ છે. તે એકબીજાથી અભિન્ન છે, તો પરમ્ કલ્યાણકારી ચૈતન્ય સ્વરૂપ પરમાત્મા સૌનું કલ્યાણ કરે, વધુ ને વધુ ચેતનવંત બનાવે, સૌની સાર-સંભાળ લે તેવી પ્રાર્થના. પરમ્ કૃપાળુ પરમાત્માની કૃપાથી આવી પરમ્ કલ્યાણકારી સાચી સમજણની નવી નવી વાતો કહેવાની પ્રેરણા થાય છે. અને તે તમને સંભળાવવાનો લહાવો મળે છે અને તે સાંભળવાનો લહાવો અમને પ્રસંગોપાત્ત અવારનવાર મળે છે. તેથી તમારામાં સત્ય અને ધર્મ પ્રત્યેની ભાવના વધુ ને વધુ પ્રબળ બને છે. તે પ્રત્યેની તમારી નિષ્ઠામાં સતત વધારો થાય છે. આપણે પણ કાયમ સત્ય અને ધર્મગુરુદેવની જય બોલાવીએ છીએ. આપણે આપણા ઈષ્ટદેવની, પરમાત્માની, ગુરુજનોની સેવા-પૂજા કરીએ છીએ. માતાજીના ગરબા ગાઈએ છીએ. રામ-કૃષ્ણ વગેરે યુગપુરુષોને યાદ કરી તેમની પૂજા-અર્ચના કરી તેમનું નામસ્મરણ કરીએ છીએ, તેમના નામની માળા જપીએ છીએ. આ બધું શા માટે કરીએ છીએ? તેઓએ સત્ય અને ધર્મની સ્થાપના માટે, તેને ટકાવી રાખવા માટે જીવનભર હસતા મુખે દુઃખ વેઠ્યાં, કુટુંબનું બલિદાન કર્યું. આમ, સત્ય અને ધર્મ માટે જીવનભર ઝઝૂમ્યા, તે માટે પૂજાએ છીએ. નવદુર્ગાની પૂજા એટલા માટે કરીએ છીએ કે તેમણે પણ પાપીઓનો - દાનવોનો નાશ કરી સત્ય-ધર્મની સ્થાપના કરી સુખ-શાંતિ ફેલાવી. તેથી, જીવનમાં મુખ્ય-પ્રધાન રૂપે સત્ય-ધર્મને જ સમજવાના છે, અપનાવવાના છે. જો જીવન સત્ય-ધર્મમય હશે, તો તેના સહારે સઘળું પ્રાપ્ત થશે. સઘળું પ્રાપ્ત થશે એટલે શું પ્રાપ્ત થશે? સાચાં સુખ-શાંતિની પ્રાપ્તિ થશે. આપણે જીવનભર જે દોડાદોડ કરીએ છીએ, શેના માટે કરીએ છીએ? આપણી સમજ પ્રમાણેનાં સુખ-શાંતિને પ્રાપ્ત કરવા, પરંતુ, સત્ય-ધર્મમય જીવનથી તો આપણી સમજથી પણ વધુ સાચાં

સુખ-શાંતિની પ્રાપ્તિ થાય છે, પરંતુ, જો સત્ય અને ધર્મથી વિમુખ થઈશું, તો જે કાંઈ સુખ-શાંતિ હશે તે પણ આપણાથી દૂર થઈ જશે. આપણું જીવન ક્લેશ-વિષાદ-દુઃખ-અશાંતિમય બની જશે. આ બધી સાચી સમજણની વાતો જે સમજાવે તે પણ આપણા ગુરુ જ છે. કેમકે, તેમની આવી કલ્યાણકારી પ્રેરણામય કૃપાના ફળસ્વરૂપ આપણે સત્ય-ધર્મમય જીવન પ્રેમ-નિષ્ઠા-ઉત્સાહ અને સાચું સમજણપૂર્વક જીવવા પ્રેરાઈએ છીએ.

હાલમાં આ શરીરને અઠવાસીમું વર્ષ ચાલી રહ્યું છે. એક માસ પછી નેવ્યાસીમું વર્ષ શરૂ થશે. અવસ્થાને કારણે શરીર કામ ન આપે, તેથી ઘણી જ ઈચ્છા હોવા છતાં તમારા સૌ સાથે પ્રત્યક્ષ રૂપે ઉપસ્થિત રહી શકતા નથી, પરંતુ સૂક્ષ્મરૂપે તો તમારી વચ્ચે ઉપસ્થિત જ છીએ. આવી સાચી પ્રેરણાદાયી-સાચી સમજણની વાતો તમે સૌ પ્રસંગોપાત્ત અવારનવાર સાંભળો જ છો. અને અમે તમને સંભળાવીએ છીએ. દરેક પ્રસંગે એકાદ નવી વાત તમને

સૌને પરમાત્માની કૃપાથી સાંભળવા મળતી હોય છે. તો પરમાત્માને-નવદુર્ગાને-શિવ-શક્તિને પ્રાર્થના કરીએ કે આપ અમારા સૌ ઉપર જ્યારે-જ્યારે, જે-જે અને જેટલી-જેટલી કૃપા કરી રહ્યા છો, તેને યથાયોગ્ય રીતે સમજી શકીએ. જો તે સમજીશું જ નહીં, તો પછી સુખી ક્યાંથી થઈશું? તો એવી કૃપા કરજો કે આપની અમારા ઉપર વરસી રહેલી કૃપાને સારી-સાચી રીતે સમજી શકીએ તેવી શક્તિ-મતિ આપજો, જેથી સર્વેનું જીવન સુખ-શાંતિથી હૃદયભર્યું બની રહે.

સૌને ખૂબ-ખૂબ આશિષ.

સત્ય-ધર્મગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય. નવદુર્ગા માતાની જય. ઓમ્ નમઃપાર્વતી પતયે હરહર મહાદેવ હર. સર્વેને જય નારાયણ-જય ઓમ્ ગુરુદેવ. ઓમ્... ઓમ્... ઓમ્...

પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી સાથેનાં સંસ્મરણ

સંકલન - શશિકાંત પટેલ

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય.

દર શનિવારે સવારે મારો તથા ઉષાબહેનનો પ.પૂ.ગુરુદેવ પાસે જવાનો નિયમ. અમે જઈએ ત્યારે ક્યારેક ગુરુદેવનો પ્રાણાયામ-કસરત-માળા વિગેરેનો નિત્યક્રમ ચાલતો હોય. ક્યારેક તે પતી ગયો હોય. અમે ગુરુદેવને પ્રણામ કરીને બેસીએ. ગુરુજી રૂમમાં સાફ-સફાઈનું જે કાંઈ કામ બતાવે તે કરીએ. પછી પૂજ્યશ્રી સ્નાન કરવા જાય. સ્નાન કરી ગુરુજી આવીને બેસે. અમે બંને પણ પૂજ્યશ્રીની સન્મુખ બેસીએ. તે સમયે રૂમમાં પૂજ્યશ્રી અને અમે બંને જ હોઈએ બીજું કોઈ જ ન હોય. ત્યાર બાદ પૂજ્યશ્રી ક્યારેક યોગનાં તો ક્યારેક પુરાણોનાં રહસ્યો તો ક્યારેક જીવનમાં સાચાં સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરવા માટેની સાચી સમજણની વાતો સમજાવે. વળી, ક્યારેક પૂજ્યશ્રી

તેમના ભૂતકાળના પ્રસંગોની વાતો કરે. આમ, પૂજ્યશ્રી સત્સંગની કૃપા વરસાવતા હોય. સત્સંગમાં સમય કેટલો થયો તેનો પણ ખ્યાલ રહે નહીં. સામાન્ય રીતે ગુરુજી બપોરે બાર વાગ્યે પ્રસાદ લેતા હોય છે, પરંતુ ઘણી વખત સત્સંગમાં એટલા તો એકતાન થઈ ગયા હોઈએ કે એકથી દોઢ વાગી જાય તોપણ ખબર ના પડે. ગુરુજીનું ધ્યાન ઘડિયાળ ઉપર જાય ત્યારે કહે કે, ઓહ! આજે બહુ સત્સંગ થયો. પછી ગુરુજી અમને રજા આપે, એટલે પૂજ્યશ્રીને પ્રણામ કરી અમે ઘરે જઈએ અને પૂજ્યશ્રી પ્રસાદ લેવા બેસે. આ સત્સંગની વાતો અઠવાડિયા સુધી મનમાં મમળાવતા હોઈએ. ત્યાં પાછો શનિવાર આવે. આમ, સતત ચાલતું હોય છે. આવી જ રીતે તા. ૯-૭-૨૦૧૬ ને શનિવારે પૂજ્યશ્રીએ તેમના ભૂતકાળના એક પ્રસંગની વાત કરી તે તેઓશ્રીના શબ્દોમાં જ નીચે મુજબ રજૂ કરવાનો નમ્ર પ્રયત્ન ગુરુકૃપાએ કરવામાં આવ્યો છે.

પ.પૂ. ગુરુદેવે તેમના ભૂતકાળના પ્રસંગની વાત કરતાં કહ્યું કે –

“લોનાવાલામાં કેવલ્યધામ યોગાશ્રમ આવેલો છે. તેની સ્થાપના પ.પૂ. કેવલ્યાનંદજીએ કરી હતી. તેની એક શાખા મરીન લાઈન્સમાં આવેલી છે. તેના મેનેજર જ્યારે અમે મુંબઈ બોરીવલીમાં રહેતા હતા ત્યારે અમારી પડોશમાં રહેતા હતા. તેઓ સ્વભાવે ખૂબ જ સરળ, પ્રેમાળ અને મિલનસાર હતા. દર રવિવારે અમે તથા આજુબાજુ રહેતા સરખે સરખા યુવાનો ભેગા થઈ નદીએ સ્નાન કરવા જતા. ક્યારેક પેલા મેનેજર પણ સાથે આવતા. એક રવિવારે અમે નદીએ સ્નાન કરવા ગયા ત્યારે પેલા મેનેજર પણ સાથે હતા. નદીએ પહોંચ્યા એટલે તેમણે અમને બધાંને કહ્યું કે, આજે હું તમને સૌને હાથ-પગ હલાવ્યા સિવાય પાણી ઉપર સૂવાનું શીખવાડું. તેમ કહી તેઓએ તે કરી બતાવ્યું, અને તે કઈ રીતે કરાય તે સમજાવ્યું. તેઓ કહ્યું કે આ ક્રિયાને ‘પ્લાવીની પ્રાણાયામ’ કહેવાય. અમે તેમને કહ્યું કે આ ક્રિયા તો અમને સારી રીતે આવડે છે. નાનપણમાં અમે આમ કરીને રમતા હતા. તેઓએ અમને પૂછ્યું કે, આ તમે કોની પાસેથી શીખ્યા હતા? અમે કહ્યું કે, અમે કોઈની પણ પાસેથી શીખ્યા નથી. આ તો અમને જ્યારથી અમે સમજણાં થયા ત્યારથી કુદરતી સહજ રીતે જ આવડે છે. તે માટે અમે કોઈ પ્રયત્ન પણ કર્યો નથી. વળી, તમે આ ક્રિયાને ‘પ્લાવીની પ્રાણાયામ’ કહો છો તે પણ અમને આજે જ ખબર પડી. પછી અમે તે આસાનીથી સહજ રીતે કરી બતાવ્યું. બીજા બધાંએ તેનો પ્રયત્ન કર્યો પણ તેઓ કરી શક્યા નહીં.”

આમ, ગુરુદેવે પોતાના ભૂતકાળના પ્રસંગની વાત કરી. પછી તેના અનુસંધાનમાં મેં કહ્યું કે, “ગુરુજી આપે કેદારેશ્વરમાં ચતુર્માસનું રોકાણ કરેલું, ત્યારે આપણે ઉતારા પાસેના વાત્રક નદીના કિનારે-કિનારે ચાલતાં-ચાલતાં કિનારા ઉપર આવેલ મહાકાળીની ડેરી સુધી ચાલતા જતા હતા. આ ડેરી લગભગ એકથી દોઢ કિ.મી. દૂર હતી. ત્યાં આપણે થોડી વાર રોકાતા હતા. પછી આપ અમને પાછા ચાલતાં ઉતારા પાસેના નદીના કિનારે આવવા કહેતા. અમે પાછાં આવતાં અને આપ નદીમાં પાણી ઉપર સૂતાં-

સૂતાં આવતા. (નદીનું વહેણ ડેરીથી ઉતારા તરફનું હતું.) આપ, સહેજ પણ હાથ-પગ હલાવતા નહીં, કે આપનું શરીર પાણીની અંદર નીચે તરફ જતું નહીં. પાણીની સપાટી ઉપર જ રહેતું. અમારાં બંને બાળક હેતાંગ તથા આશિષ પણ ચાતુર્માસ દરમિયાન વધુ સમય ત્યાં રહેલાં. તે સમયે તેમની ઉંમર અનુક્રમે નવ અને છ વરસની હતી. તેઓ આ જોતાં અને આપ તેમને આમ કેવી રીતે થાય તે કહેતા. તેથી તે બંને પણ થોડી વાર માટે પાણી ઉપર પલાંટી વાળીને સૂઈ જતાં શીખેલાં.” (બંને બાળકોને ગુરુજીએ કેદારેશ્વરમાં તરતા શીખવ્યું હતું.) ગુરુજી કહે કે, “તેઓ એક-બે મિનિટ પૂરતાં જ્યાં સુધી શ્વાસ ફેફસાંમાં ભરી રોકી રાખી શકે તેટલો સમય તેમ કરી શકે. પછી શ્વાસ લેવા માટે ભરેલો વાયુ જેમ જેમ બહાર નીકળતો જાય તેમતેમ પાણીની અંદર તેમનું શરીર બેસતું જતું. જ્યારે અમે જેટલું ઈચ્છીએ તેટલો સમય પાણી ઉપર સૂઈ જતાં. પહેલા તો અમે આ ક્રિયા કરતી વખતે છાતી ઉપર ઈંટ મૂકતા હતા. તોપણ શરીર પાણીની સપાટી ઉપર જ રહેતું. સ્હેજ પણ નીચે બેસતું નહીં. કેમકે, અમે શ્વાસ ફેફસાંમાં નહીં, પરંતુ ઉદરમાં - પેટમાં ભરતા હતા. આ ક્રિયા કરવા માટે જ્યારે અમે વાયુ ઉદરમાં ભરીએ ત્યારે અમારું પેટ ઢમઢોલ થઈ જતું અને ઈચ્છીએ તેટલો સમય પાણી ઉપર સૂઈ જતા. તે સમયે અમારી શ્વસનક્રિયા તો નિયમિત ચાલુ જ રહેતી. તેનાથી અમારી પાણી ઉપર સૂવાની સ્થિતિમાં કોઈ જ તકલીફ પડતી નહીં. ‘પ્લાવીની પ્રાણાયામ’માં વાયુ ફેફસાંમાં નહીં, પરંતુ ઉદરમાં ભરવાનો હોય છે. ‘પ્લાવીની પ્રાણાયામ’ને ‘કંઠવાત ઉદરપૂરક પ્રાણાયામ’ પણ કોઈ કહે છે. એનો અર્થ થાય છે કંઠના વાયુને ઉદરમાં પૂરવો. આમ, ઉદરમાં ભરેલો વાયુ પછી ધીમે-ધીમે મળદ્વાર વાટે કે મોઢેથી ઓડકાર દ્વારા બહાર નીકળી જતો હોય છે. અમુક સમય બાદ એક બહુ જ મોટી આધ્યાત્મિક પુસ્તકો બહાર પાડતી સંસ્થાના યોગના પુસ્તકમાં ‘પ્લાવીની પ્રાણાયામ’ વિષે અમારા વાંચવામાં આવેલ. તેથી અમે તે સંસ્થાના કાર્યાલય ઉપર જઈને તેમને તે વિષે મળ્યા, તો તેઓ કહે કે આમાં અમને બીજી કાંઈ જ સમજણ પડે નહીં. અમે તો સંસ્થા

તરફથી જે પુસ્તકો તૈયાર થઈને આવે છે, તેનું માત્ર વેચાણ જ કરીએ છીએ. તેમાં લખેલ લખાણ સાચું છે કે ખોટું તે વિષે અમે કંઈ જ જાણતા નથી.”

ગુરુજીએ એક રહસ્યનો ઘટસ્ફોટ કરતા કહ્યું કે – “ખૂબ જ ચિંતન-મનન કર્યા બાદ આ ‘કંઠવાત ઉદર પુરક પ્રાણાયામ’ ઉપરથી અમે તારણ કર્યું હતું કે પહેલાંના વખતમાં યોગીજનો કોઈ જ પ્રકારનો આહાર કે જળ લીધા વિના લાંબો સમય રહેતા હતા તે આ ક્રિયા દ્વારા તેઓ પોતાના પેટમાં વાયુ ભરી લેતા હશે અને પેટમાં ભરેલ તે વાયુમાં રહેલ પોષકતત્વો પોતાના શરીરના પોષણ માટે ઉપયોગમાં લેતા હશે.” પછી પૂજ્યશ્રીએ કહ્યું કે ‘આ કંઠવાત ઉદરપૂરક પ્રાણાયામ’ દેખાદેખી કે માત્ર પુસ્તકમાં વાંચીને કરવામાં મુશ્કેલી સર્જાઈ શકે છે. કેમકે, એક વાર વાયુ ભરી તો લીધો પણ પછી તે પાછો બહાર નીકળે નહીં તો આફરો ચડે, આપણે મુશ્કેલીમાં મુકાઈ જઈએ. તેથી તેના જાણકારના માર્ગદર્શનમાં જ તે કરવો હિતાવહ છે.”

પ.પૂ. ગુરુજીએ તેમના ભૂતકાળનો આ પ્રસંગ કહ્યો તેના ઉપર ખૂબ જ ચિંતન કરતા પાતાંજલ યોગશાસ્ત્રના સમાધિપાઠનું સૂત્ર નં. ૧૯ સ્મૃતિપટ ઉપર ઊપસી આવ્યું. આ સૂત્ર નીચે મુજબ છે.

‘ભવપ્રત્યયો વિદેહપ્રકૃતિલયાનામ્’

આ સૂત્ર દ્વારા સમજાવવામાં આવ્યું છે કે, પ્રાતઃ-સ્મરણીય, પરમશ્રદ્ધેય, બ્રહ્મનિષ્ઠ, બ્રહ્મસોત્રીય, દિવ્ય વિરલ વિભૂતિ એવા પ.પૂ. ગુરુજનો કે જેઓ ગતજન્મમાં જ અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિનું જ્ઞાન પામી ચૂક્યા હતા. પરંતુ કોઈ અગમ્ય કારણસર વર્તમાન જન્મ ધારણ કરવો પડ્યો છે. તો, આ જન્મમાં આવા ગુરુજનો જન્મની સાથે જ અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિના જ્ઞાન સાથે જન્મે છે. અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિ અવસ્થાની પહેલાની અવસ્થા સંપ્રજ્ઞાત સમાધિ છે. સંપ્રજ્ઞાત સમાધિમાં વૃત્તિઓ તો વિરામ પામે છે, પરંતુ વિરામ પમાડવા અંગેનું જ્ઞાન સાથે જ રહેલું હોય છે. જ્યારે અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિમાં વૃત્તિઓ તો વિરામ પામી જાય છે, પરંતુ તેને વિરામ પમાડવા અંગેનું જ્ઞાન પણ વિરામ પામી જાય છે. માત્ર તેના સંસ્કાર જ શેષ રહે છે. જે દિવ્ય વિભૂતિ

અસંપ્રજ્ઞાત સમાધિને પ્રાપ્ત કરી લે છે, તે વિદેહી અને પ્રકૃતિલયી જેવું જીવન જીવતા હોય છે.

આપણે પતંજલિ મુનિ અનુશાસિત યોગદર્શનની વાત કરીએ કે જે યોગદર્શનનો મુખ્ય આધારભૂત ગ્રંથ છે. તેમાં તેઓએ યોગનાં આઠ અંગ જણાવ્યાં છે, જે અનુક્રમે નીચે મુજબ છે. યમ-નિયમ-આસન-પ્રાણાયામ-પ્રત્યાહાર-ધારણા-ધ્યાન અને સમાધિ. આમ, સમાધિ એ યોગનું આઠમું અંગ છે. આગળની સાત ભૂમિકાઓનું જ્ઞાન અનુક્રમે આત્મસાત્ થઈ જાય પછી અંતે સમાધિનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે. તેમાં પણ પ્રથમ સંપ્રજ્ઞાતસમાધિનું અને પછી અસંપ્રજ્ઞાતસમાધિનું જ્ઞાન અલૌકિક પુરુષાર્થ થકી પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી જ્યારે અસંપ્રજ્ઞાતસમાધિના જ્ઞાન સહિત વિભૂતિ જન્મે છે, ત્યારે આગળની ભૂમિકાઓનું જ્ઞાન સાથે આવે તે સ્વાભાવિક છે.

આ વાતને એક દૃષ્ટાંત દ્વારા સમજાવે. આપણે ઘી બનાવવું હોય, તો પ્રથમ દૂધ લેવું પડે. તેમાંથી દહીં બનાવવું પડે. દહીંમાંથી માખણ બનાવવું પડે. પછી માખણમાંથી ઘી બનાવી શકાય. આમ, ઘી બનાવવા-મેળવવા માટે દૂધ-દહીં-માખણ રૂપી ભૂમિકા અનુક્રમે પસાર કરવી પડે. હવે જ્યારે ઘી બની જાય, ત્યારે તેમાં દૂધ-દહીં-માખણના ઘટક સમાયેલા જ હોય છે.

આમ, યોગશાસ્ત્ર નિર્દેશિત સનાતન સત્યના અનુસંધાનમાં આપણે પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવના સમગ્ર જીવન ઉપર ખૂબ જ ચીવટપૂર્વક સભાનપણે ચિંતન-મનન કરીશું, તો આપણા માનસપટ ઉપર સમજણરૂપી ઝળહળતો પ્રકાશપુંજ પ્રગટશે અને આપણી ચેતના અલૌકિક પુલકિતતાના ભાવે ઊભરાઈ જશે. પૂજ્યશ્રી ગતજન્મમાં જ અસંપ્રજ્ઞાતસમાધિનું જ્ઞાન આત્મસાત્ કરી તેને અનુરૂપ જીવન જ જીવ્યા અને સતત લોકકલ્યાણનું કાર્ય કરતા રહ્યા. પરંતુ પ્રકૃતિના નિયમ અનુસાર દેહ વિસર્જનની ક્ષણ આવતાં તે કાર્ય અધૂરું રહ્યું. તેથી પૂજ્યશ્રીએ હયાત જન્મ ધારણ કરી લોકકલ્યાણનું અધૂરું રહેલું કાર્ય આગળ ધપાવવાનું ચાલુ રાખ્યું. આગળ જણાવ્યા પ્રમાણે આ જન્મે પૂજ્યશ્રીએ અસંપ્રજ્ઞાતસમાધિના જ્ઞાન સહિત જન્મ ધારણ

કર્ચો, તેથી તેની આગળની બધી જ ભૂમિકાઓનું જ્ઞાન પણ સાથે આવ્યું જ હોય તે નિર્વિવાદિત છે. તેથી જ પૂજ્યશ્રીને અષ્ટાંગયોગનું ચોથું અંગ કે જે પ્રાણાયામ છે, તેનું જ્ઞાન જન્મ સાથે જ આવેલું હોય તે સ્વાભાવિક જ છે. તેથી જ પૂજ્યશ્રીએ ‘પ્લાવીની પ્રાણાયામ’ અંગે કોઈની પણ પાસેથી શીખવાની કે માર્ગદર્શન મેળવવાની જરૂર હતી નહીં. તે અંગેની કુશળતા જન્મની સાથે જ આવી હતી. વળી ગુરુજી આપણી વચ્ચે રહી તનથી પ્રકૃતિના દરેક નિયમને પ્રેમથી અનુસરે છે, અપનાવે છે. પરંતુ તેમનું અંતઃકરણ કે જે મન-બુદ્ધિ-ચિત્ત અને અહંકાર આ ચારનો સમૂહ છે, તે થકી તો વિદેહી અને પ્રકૃતિલયી જેવું જ જીવી રહ્યા છે. સમગ્ર જડ-ચેતન પ્રકૃતિ અને તે થકી ઊપજતા સર્વે પ્રકારનાં સુખ-દુઃખ પ્રત્યે તેમનું જીવન જળકમળવત્ છે. આમ છતાં પૂજ્યશ્રી સાવધાનીપૂર્વકનું એવું જીવન જીવી રહ્યા છે કે જેથી તેઓશ્રીની સિદ્ધાવસ્થાનો લેશમાત્ર અણસાર કોઈને આવવા દેતા નથી.

આપણે સૌ સદ્નસીબ છીએ કે પૂર્વજન્મના પુણ્ય પ્રતાપે, પરમાત્માની અસીમકૃપાથી આપણને આ જન્મે દિવ્ય વિભૂતિ એવા પરમ્ સિદ્ધ યોગીરાજ પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવનું સાંનિધ્ય પ્રાપ્ત થયું છે. તો આપણે સૌ હૃદયપૂર્વક પૂજ્યશ્રીને પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે કરુણાના કરનારા - દયાસાગર - પરમ્ કૃપાળુ આપ અમારાં સૌ ઉપર એવી અહૈતુકી કૃપા સતત વરસાવો કે જેથી અમારું સમગ્ર જીવન આપમય બની રહે. અમારા જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધીના દરેક શ્વાસે આપનું જ રટણ રહે. અમારા દરેક રુંવાડે આપશ્રીનો જ વાસ હોય. એવી શક્તિ-મતિ-ભક્તિ આપો.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય.

ઓમ્... ઓમ્... ઓમ્...

(દરેક ગુરુભક્ત શિષ્યને પોતાની ભૂમિકા અનુસાર પોતાના ગુરુસંતનો અનુભવ થતો હોય છે. - સંપાદક)

પ.પૂ. ગુરુદેવ શ્રી યોગભિક્ષુજી સાથેનાં સંસ્મરણ

સંકલન - શશીકાંત પટેલ

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય.

ઘણા સમય પહેલાંનો પ્રસંગ છે. ઉનાળાના દિવસો હતા. ગુરુજીની તબિયત ઘણી જ અસ્વસ્થ હતી. હું સવાર-સાંજ તેમની પાસે જતો. તેમણે મને સવારે સ્નાન કરાવવા માટે બોલાવેલ. સવારે બાથરૂમમાં ગુરુજીને સ્નાન કરાવવા માટે મેં હાથમાં સાબુ લીધો. એટલે ગુરુજીએ મને કહ્યું કે સાબુ શરીર ઉપર બહુ લગાવીશ નહીં, જેથી વધુ પડતું ફીણ થાય નહીં. સાબુ સાધારણ જ લગાવવાનો, જેથી શરીર ઉપરની ચીકાશ-મેલ દૂર થાય. આપણો સ્નાન કરવાનો મુખ્ય આશય યોગ્ય રીતે સંતોષાય. પછી આમ કરવાનું કારણ સમજાવતાં કહ્યું કે જો જરૂર કરતાં વધુ સાબુ લગાડી ખૂબ ફીણ કરીએ, તો તેમાં સાબુનો દુર્વ્ય તો થાય જ, પરંતુ સાથે-સાથે તે ફીણને દૂર કરવા માટે પાણી પણ વધુ વપરાય. આમ, જરૂર કરતાં વધુ સાબુ લગાડવાથી

સાબુ, પાણી, સમય, અને શક્તિ બધાનો દુર્વ્ય થાય. સ્નાન કરી ગુરુજી પલંગ ઉપર બેઠા. થોડી વાર બાદ કહ્યું કે હાશ ! આજે શરીર હલકું લાગ્યું, થોડી તાજગી લાગી. થોડી વાર બાદ હું પણ ગુરુજીને નારાયણ કરી ઘરે જવા નીકળ્યો. મેં ફક્ત પીઠ પર જ સાબુ લગાડેલો, કારણ કે પીઠ સુધી તેમનો હાથ પહોંચી શકતો નહોતો.

આ પ્રસંગ ઉપર જો આપણે શાંતિથી ચિંતન-મનન કરીશું તો, ગુરુજીએ આપણી ઉપર અસીમ કૃપા વરસાવતાં આપણને જીવન સુખ-શાંતિપૂર્વક જીવવા માટેની સાચી-સચોટ સમજણરૂપી માસ્ટર કી - જડીબુટ્ટી વાતવાતમાં આપી દીધાનો અહેસાસ અવશ્ય થશે. સૌ કોઈ પોતાના જીવનમાં વધુ ને વધુ સુખ-શાંતિ પામે, જીવન આનંદપૂર્વક જીવી શકે તે માટે અનેક યુક્તિ-પ્રયુક્તિ દ્વારા ગુરુજી અથાક-સતત પ્રયત્ન કરી જ રહ્યા છે. તે માટે પૂજ્યશ્રીએ સૌ ઉપર અહૈતુકી કૃપા વરસાવતા અમોઘ સૂત્ર

આપ્યું છે, જેનો વાચિક જાપ આપણે સૌ ઓમ્ પરિવારના ઉપક્રમે યોજાતા દરેક કાર્યક્રમમાં પ્રેમપૂર્વક કરીએ છીએ. જેના શબ્દો નીચે મુજબ છે:

“કરકસર છે કામધેનુ, દે છે અમૃત દિન-રૈનું;
કમ ખાઓ ઔર ગમ ખાઓ, તો દુઃખથી મુક્તિ પામો.”

સુખ-શાંતિપૂર્વક જીવવા માટે જીવનમાં કરકસરની આવશ્યકતાનો મહિમા સમજાવતાં ગુરુજી શું કહે છે? કરકસરની સરખામણી કોની સાથે કરી છે? કામધેનુ સાથે. શાસ્ત્રોમાં કહ્યું છે કે કામધેનુ મનુષ્યને ઈચ્છિત વસ્તુ અવશ્ય આપે છે. આપણે સૌ જાણીએ જ છીએ કે મનુષ્ય માત્રને જીવનમાં વધુ ને વધુ સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરવાની જ ઈચ્છા હોય છે. પોતાના જીવનમાં વધુ ને વધુ સુખ-શાંતિની પ્રાપ્તિ એ જ તેને મન અમૃત સમાન છે અને આ કરકસરરૂપી કામધેનુ મનુષ્યને સુખ-શાંતિરૂપી અમૃત દિવસ-રાત આપે છે.

ગુરુજી આ સૂત્ર દ્વારા આપણને સમજાવે છે કે, આપણા રોજિંદા જીવનમાં કરાતા દરેક કાર્યની પાછળ આપણો મુખ્ય આશય તે કાર્યને અનુરૂપ સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરવાનો હોય છે. તો આ દરેક કાર્ય માટે જરૂરી જે તે સાધન-સામગ્રીનો ઉપયોગ યથાયોગ્ય સમજણ અને ચીવટપૂર્વક-કરકસરયુક્ત કરીએ, તો તે કાર્ય અને તે કાર્ય પાછળનો આપણો આશય સારી રીતે સંપન્ન થાય છે, જેથી આપણને સંતોષની અનુભૂતિ થાય છે. સંતોષની સાથે સુખ-શાંતિ જોડાયેલાં છે. પરિણામે આપણે જીવનમાં સુખ-શાંતિનો આનંદ પામીએ છીએ. આ કરકસર શબ્દની અંદરના ગૂઢાર્થને તાત્ત્વિક રીતે સમજાવતાં ગુરુજી કહે છે કે કેટલાક અણસમજુ લોકો કરકસરને કંજુસાઈમાં ખપાવતા હોય છે. પરંતુ કરકસર અને કંજુસાઈ વચ્ચે ઘણો જ તફાવત રહેલો છે. જીવનમાં સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરવા માટે આપણે જે કાંઈ કરીએ અને તે માટે તેને અનુરૂપ જે જરૂરી સાધન-સામગ્રીનો જો યોગ્ય પ્રમાણમાં ઉપયોગ કરી તેનો સંતોષકારક મહત્તમ લાભ અને સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરી શકીએ, તો તે કાર્ય યોગ્ય રીતે સંપન્ન થયું કહેવાય. પરંતુ તે સાધનનો જો જરૂર કરતાં વધુ ઉપયોગ કરવામાં આવે, તો તેનો દુર્વ્યય કર્યો કહેવાય.

આપણી પાસેના કોઈ પણ સાધનનો દુર્વ્યય થયાની જ્યારે આપણને ખબર પડે, ત્યારે આપણે અશાંત અને દુઃખી થઈએ. તેવી જ રીતે તેનો જો જરૂર કરતાં ઓછો ઉપયોગ કરીએ તો આપણને પૂરતો લાભ મળતો નથી, તેથી અશાંત અને દુઃખી થઈએ છીએ. પરિણામે જીવનમાં સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરવાનો આપણો આશય એળે જાય છે. આમ, સાધન-સામગ્રીનો જરૂર કરતાં વધુ પણ નહીં કે ઓછો પણ નહીં, તેમ સમજણપૂર્વક યોગ્ય પ્રમાણમાં જો ઉપયોગ કરીએ, તો તે કરકસરયુક્ત જીવન શૈલીથી જ જીવનમાં સુખ-શાંતિની પ્રાપ્તિ થાય છે. પરંતુ અજ્ઞાનતાવશ ડોહાડા કે કંજુસાઈયુક્ત જીવનશૈલીથી માત્ર અશાંતિ અને દુઃખની જ પ્રાપ્તિ થાય છે.

ગુરુજી આ સદ્બોધને વધુ તાત્ત્વિક રીતે સમજાવતા કહે છે કે આ વાત માત્ર સ્થૂળ સાધનો પૂરતી જ મર્યાદિત સમજવાની નથી, પરંતુ તેનાથી આગળ વધી સૂક્ષ્મ સાધનો માટે પણ આમ જ સમજવાનું છે. આપણા મનમાં કોઈના પણ પ્રત્યે ઊઠતા સદ્ભાવો જેવા કે પ્રેમ-દયા-કરુણા-વાત્સલ્ય-મૈત્રી વિગેરે બધાં સૂક્ષ્મ સાધન છે. આ સદ્ભાવ આપણે જેના પણ પ્રત્યે અભિવ્યક્તિ કરીએ, તેનાથી તેને સુખ-શાંતિની પ્રાપ્તિ થાય છે, તે જોઈ આપણા મનમાં પણ આનંદ-સુખ-શાંતિની અનુભૂતિ થાય છે પરંતુ આપણે આ સૂક્ષ્મ સાધનોની અભિવ્યક્તિ પૂરેપૂરી સાવધાની અને સમજણપૂર્વક કરવી અત્યંત જરૂરી છે. જો જરૂર કરતાં વધુ વ્યક્ત કરીએ, તો જેના પ્રત્યે વ્યક્ત કરાઈ હોય, તેને તે લપ-બોજારૂપ લાગે છે. તેથી તે આપણાથી દૂર ભાગે છે. એટલે તો અનુભવીઓએ કહ્યું છે કે, “અતિ પ્યાર કા દૂસરા નામ અત્યાચાર.” જો આ સદ્ભાવને જરૂર કરતાં ઓછા વ્યક્ત કરવામાં આવે, તો સામેની વ્યક્તિ તેને યથાયોગ્ય રૂપે સમજી-અનુભવી શક્તી નથી. આમ, આપણી વ્યક્ત કરાયેલી સદ્ભાવના પાછળનો મૂળ ઉદ્દેશ્ય એળે જાય છે. તેથી આપણે દુઃખી થઈએ છીએ. પરિણામે સામેની વ્યક્તિ અને આપણે એમ બંને અશાંત દુઃખી થઈએ છીએ. તેથી આપણે આપણા જીવનમાં ઉપલબ્ધ સ્થૂળ-સૂક્ષ્મ સાધનોનો ઉપયોગ જો સમજણપૂર્વકની કરકસરથી

કરીએ, તો આપણું અને સામેનાનું બંનેનું જીવન હર્યુભર્યું બને છે. જીવનમાં સુખ-શાંતિની અનુભૂતિ થાય છે.

આ સઘળાં સ્થૂળ-સૂક્ષ્મ સાધનના કરકસરયુક્ત ઉપયોગની જે વાત છે, તે માત્ર સંસારીજનો માટે જ છે. સાચા બ્રહ્મનિષ્ઠ-બ્રહ્મસોત્રીય યોગી-ગુરુ-સંતોને તે લાગુ પડતી નથી. કેમકે, સંસારીજનોને જ જીવનમાં સુખ-શાંતિ પ્રાપ્તિ કરવા માટે તેના ઉપયોગની આવશ્યકતા હોય છે. તેના ઉપયોગ થકી જ તેઓ જીવનમાં સુખ-શાંતિનો અહેસાસ કરી શકે છે, પરંતુ, સાચા યોગી-ગુરુ-સંતોએ તો પોતાનું સમગ્ર જીવન જીવ-જગતના કલ્યાણ માટે જ સમર્પિત કરી દીધું હોય છે. તેમાં જ તેમનાં સુખ-શાંતિ-આનંદ સમાયેલાં હોય છે. સ્થૂળ સાધન માટે તેમના મનની સ્થિતિ કેવી હોય છે? તેમની જીવનશૈલી કેવી હોય છે?

“તિન ટૂક કૌપીન કો, અરૂ બિન ભાજી લોન;
તુલસી રઘુવર ઉર બસે, ઈન્દ્ર બાપડો કોણ?”

સમાજની મર્યાદા જળવાઈ રહે અને આબોહવાની વિપરીત અસરથી શરીરને રક્ષણ મળે તેવાં વસ્ત્ર પહેરે છે. શરીર સ્વસ્થ-તંદુરસ્ત રહે તે માટે ભોજન લે છે. તેઓ સતત પરમચૈતન્ય પરમાત્મામાં જ લવલીન રહેતા હોય છે. આનું વિરલ-ત્યાગી જેમનું જીવન છે, તે દિવ્ય મહાપુરુષોને કુબેરભંડારી - ધનવાનોના ધનની અર્થાત્ જગતના સ્થૂળ ભૌતિક સાધનોની અને તેનાથી મળતાં સુખ સગવડ-શાંતિની કોઈ જ કિંમત હોતી નથી. તે બધાં પ્રત્યે તેઓ ઉપેક્ષિત જ હોય છે. વળી, સૂક્ષ્મ સાધનરૂપી સદ્ભાવ જેવા કે, પ્રેમ-દયા-કરુણા-વાત્સલ્ય વિગેરે તો તેમનામાંથી અનાયાસે, સહજ રીતે, અસ્ખલિત જીવ-જગતનાં કલ્યાણ-સુખ-શાંતિ અર્થે સતત વહી રહ્યા હોય છે. તે માટે જ તેમણે જીવન સમર્પિત કરેલ હોય છે. તેમાં જ તેમનો આનંદ-સુખશાંતિ સમાયેલ હોય છે, આથી જીવનમાં સુખ-શાંતિ પ્રાપ્ત કરવા માટે લેવાતાં સ્થૂળ-સૂક્ષ્મ સાધનોનો કરકસરયુક્ત ઉપયોગ કરવાની વાત આવા દિવ્ય-વિરલ-મહાપુરુષોને લાગુ પડતી નથી.

આ પ્રસંગ ઉપર જો આપણે શાંતચિત્તે, સમજણપૂર્વક ચિંતન-મનન કરીશું, તો ગુરુજીની આપણી

ઉપર જે અસીમ કરુણા અસ્ખલિત રીતે વરસી રહી છે, તેને અવશ્ય સમજી, અનુભવી શકીશું. સૌ કોઈ જીવનમાં વધુ ને વધુ સુખ-શાંતિ પામે, સૌનું જીવન હર્યુભર્યું, ઉલ્લાસમય રહે તે માટે ગુરુજી અહૈતુકી કૃપા વરસાવતાં અનેક યુક્તિ-પ્રયુક્તિ દ્વારા સાચી સમજણનો સદ્બોધ સતત આપી રહ્યા છે. તે માટે સહેજ પણ તક મળે તો જવા દેતા નથી. આમ કરતાં તેમની શારીરિક સ્થિતિ બરાબર ન હોય તોપણ કોઈનેય તેનો સહેજ પણ અણસાર આવવા દેતા નથી. સૌને સુખી કરવા માટે પોતે પોતાની બધી જ તકલીફોને હસતે મુખે સહન કરીને પણ લોકકલ્યાણનું કાર્ય કરવા સતત તત્પર રહેતા હોય છે. એટલી હદ સુધી કે પરમ્ ચૈતન્યસ્વરૂપ ઓમ્ પરમાત્મામાં લવલીન સતત અંતર્મુખ રહેતા ગુરુજી પોતાની નિજાનંદની સ્થિતિ છોડીને પ્રસંગોપાત્ત વારંવાર બહિર્મુખ થઈ સૌને સુખી કરવા, સૌનું કલ્યાણ કરવા સતત ભગીરથ પુરુષાર્થ કરી રહ્યા છે. સૌ કોઈ જીવનમાં વધુ ને વધુ સુખ-શાંતિ પામે, સૌનું કલ્યાણ થાય તે માટે જ તેમણે પોતાનું સમગ્ર જીવન સમર્પિત કરેલ છે. હાલમાં ૮૮ (અઠ્ઠાસી) (૮૮મું વર્ષ શરૂ થઈ ગયું છે) વર્ષની વયોવૃદ્ધ ઉંમરે પણ તેઓ આ વિરાટ-ભગીરથ કાર્ય સંપૂર્ણ સ્વસ્થતા, ઉત્સાહ, આનંદ, પ્રેમપૂર્વક સતત કરી રહ્યા છે. તેમાં જ તેમનાં આનંદ-સુખ-શાંતિ સમાયેલાં છે.

આપણે સૌ સદ્નસીબ છીએ કે પરમાત્માની અસીમ કૃપાથી, સંચિત સત્કર્મોના ફળસ્વરૂપ, પૂર્વજન્મના ઋણાનુબંધથી આ જન્મે લોકકલ્યાણના ભેખધારી બ્રહ્મનિષ્ઠ-બ્રહ્મસોત્રીય સદ્ગુરુની પ્રાપ્તિ થઈ છે. તેમનું દિવ્ય સાંનિધ્ય પ્રાપ્ત થયું છે, તો સદ્ગુરુજીને હૃદયપૂર્વક પ્રાર્થના કરીએ કે હે કરુણાનિધાન, આપની અસીમ કરુણા અસ્ખલિત રૂપે સર્વે ઉપર સદાય વરસતી રહે. અમે પણ આપની કરુણાને વધુ ને વધુ ઝીલી-સમજી જીવનમાં ઉતારીએ, તેવી શક્તિ-મતિ આપવાની અમીકૃપા વરસાવો.

સત્ય-ધર્મ ગુરુદેવની જય. સત્ય અને ધર્મ એ જ આપણા ગુરુદેવ અને એમની જય, તો જ આપણી જય.

ઓમ્... ઓમ્... ઓમ્...

श्रीश्वर का बोधक (नाम) प्रणव/ओम् है।

(समाधिपाद के ब्रह्मो का भाषानुवाद)

- (२४) क्लेश, कर्म, कर्मफल और वासना जिसमें नहीं हैं और पुरुषविशेष/चेतनविशेष श्रीश्वर है।
- (२५) श्रीश्वर संपूर्ण सर्वज्ञ है।
- (२६) श्रीश्वर पूर्वकाल के गुरुओं के भी गुरु हैं और काल की मर्यादा से (जन्म-मृत्यु से) पर है।
- (२७) श्रीश्वर का नाम प्रणव/ओम् है।
- (२८) अर्थ के चिन्तन सहित ओम् का जप करना।
- (२९) चिन्तन सहित जप करने से अन्तराश्रयों का अभाव और आत्मसाक्षात्कार होता है।

● दूरटना उद्देशो

(१) सर्वव्यापक परम सूक्ष्म चेतन तत्त्व के जेजु नाम प्रणव (ओम्-ॐ) छे तेनी प्रतीति जहुजनसमाजने कराववा प्रयत्न करवो. (२) 'योग'नो प्रचार, प्रसार अने संशोधन करवा प्रयत्न करवो. (३) समाजनु नैतिक धोरण छिंचुं लाववा माटे साहित्य द्वारा आध्यात्मिक ज्ञाननो प्रचार अने प्रसार करवानो प्रयत्न करवो. (४) आ उपरांत 'जहुजनहिताय-जहुजनसुभाय'ने लगतां कार्यां, जेवां के, केणवणी, तनीनी सारवार वगैरे करवा माटे प्रयत्न करवो.

Registrar of News Papers of India under Regd. No. 48770/90
L-5/131/QT/34/90-91

આંધ્ર સંસ્થાપક તથા આધ્યાત્મિક વડા પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગભિક્ષુજી

PRINTED & PUBLISHED BY :-

Dr. S. S. Bhikshu for

AUMGURU PREMSAMARAPANDHYANBHIKSHU PARIVAR TRUST

(Reg. No. E/4416 Date 11-5-81)

From : :-3/B, Paliadnagar Society, Naranpura, Ahmedabad-13

Printed at : Shardul Printing Press

Hon. Editor : Naisshadh Vyas

I.T.Exe: DIT (E)/80G(5) /252 /2008-09

To,

- પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગભિક્ષુજી મહારાજશ્રી સાથેનાં પ્રેરક પ્રસંગો - સંસ્મરણો સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.
- “ઓમ્ પરિવાર”ની કલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ વિશેની માહિતી પણ સંક્ષિપ્તમાં આવકાર્ય છે.

નોંધ : જગ્યા-મર્યાદાને કારણે અન્ય કૃતિ-સામગ્રી સ્વીકારી શકાતી નથી.

- રુતમ્બરા સંપાદન સમિતિ

લવાજમદર :

ત્રિવાર્ષિક સભ્ય(ભારતમાં) ... ₹	૧૦૦-૦૦
આજીવન સભ્ય(ભારતમાં) ... ₹	૫૦૦-૦૦
ત્રિવાર્ષિક સભ્ય(પરદેશમાં) ... \$	૫૦-૦૦
આજીવન સભ્ય(પરદેશમાં) ... \$	૧૫૦-૦૦
છૂટક નકલની કિંમત ... ₹	૧૦-૦૦

લવાજમ મોકલવાનું કે “રુતમ્બરા”ને લગતો પત્રવ્યવહાર કરવાનું સ્થળ :

ડૉ. સોમાભાઈ એ. પટેલ (ડૉ. સ.સ. ભિક્ષુ)

૩/બ, પલિયડનગર, દર્પણ સર્કલ પાસે,
સેન્ટ ઝેવિયર્સ હાઈસ્કૂલ રોડ,
નારણપુરા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૩

સૂચના :-

- (૧) લવાજમ ચેક, ડ્રાફ્ટ અથવા મનીઓર્ડર દ્વારા “ઓ.પ્રે.પા.ટ્રસ્ટ” ના નામે મોકલવું. સાથે આપનું પૂરું નામ, સરનામું શુદ્ધ અક્ષરોમાં લખી મોકલવાં.
- (૨) જે સભ્યના રહેઠાણનું સ્થળ બદલાયું હોય તેમણે તેમના નવા રહેઠાણનું પૂરું સરનામું લખી મોકલવું, જેથી વ્યવસ્થાપકો દ્વારા અંક મોકલવામાં સરળતા રહે.

Web : www.aumparivar.com
E-mail : aumparivar@yahoo.com

Web : www.yogabhikshu.org
Facebook : [yogabhikshu.aumparivar](https://www.facebook.com/yogabhikshu.aumparivar)